

MARIELLE FRANCO

#3

LATIN
AMERIKA

Årgang 23 – desember 2018
Latin-Amerikagruppene i Norge

#3 – Desember 2018
Årgang 22
Løssalgspris: 70,-

Utgiver:
Latin-Amerikagruppene i
Norge
Kolstadgata 1
0652 Oslo

Latin-amerikagruppene.no/
tidsskrift

Opplag: 900 eksemplarer
Trykk: Grøset Trykk AS

Utgitt med støtte fra:

FRITT ORD

Norad

FEMINISTISK PÅFYLL

Leder	4
2018: et viktig år for feministene i vårt Amerika	7
En feministisk verden – som rommer mange	10
Stuck i stereotypier	12
¡Que vulvaridad!	16
Vi er krigere	22
Feminisme frå Iximulew	26
Feministisk rap? Eller feminister som rapper?	29
Ni una Menos	33
Skyldige Nytelser	34
Ugly Grrls	36
Han, Hun, Jeg	38
Hva i helvete? Diskuterer dere seriøst abortloven i Norge?	42
De Jordløse kvinner og kampen for jorda	44
Vi er blink. Endelig ser de oss.	48
Russiske feminister og jordløse kvinner i Brasil	52
#EleNã	54
Vi må snakke om overgrep	56
Urban kolonisering	58
Lov, religionen og tyranni: marginaliserte barn i Guatemala	60
Vi er like fordi vi er forskjellige	64
Den revolusjonære kvinnelova	67
Wikiwarriers	68
Reis deg, Catrillanca	71
Feministiske podcast tips!	74

Skribenter:

Joice Bert, urbanist fra Brasil
Andrea Batista, De Jordløses Bevegelse (MST), Brasil
Simoni Sagaz, De Jordløses Bevegelse (MST), Brasil
Liam Duran, fotograf fra Cuba
Río - Polly Krac, dokumentarist, Mexico
Francesca Gargallo Celentani, skribent, Mexico
Gabriella Miranda, feministisk teolog, Guatemala
Caty Soc, Conavigua fra Guatemala
Sonia Muños Llort, aktivist og anarkafeminist, Norge
Elida Høeg, journalist
Åse Paaske Gulbrandsen, LAG Norge
Stine Linnerud Jespersen, LAG Norge
Lucia Rearte, Patria Grande, Argentina
Harmeet Kaur, bachelor i utviklingsstudier
Mary Luz López Henano, Somos Guerreras, Colombia
Maryluz López, Somos Guerreras, Colombia
DJ kollektivet Ugly Grrls, Oslo
Solidaritetsbrigaden «Fosforos», Pará Brasil
Larissa Avelar, initiativtaker til #elenão Norge
Paula Saccetta, dokumentarist, Brasil
Marte Jæger Tangen, LAG Norge
Ingrid Fadnes, LAG Norge

Illustratører:

Mari Østby Kjøll
Mari Watn
Almudena Saavedra Amaya
El Gran Om
Manik Bankil

Vil du skrive for oss?

Har du en ide til en artikkel, bildeserie eller et tema vi bør ta opp? Vi tar gjerne imot reportasjer, kulturanbefalinger, kommentarer, debattinnlegg og andre ting med Latin-Amerikatemata.

Takk til et felleskap av feminister, oversettere, kreativitet og kunnskap fra LAG Norge:

Elise Fjorbakk
Eline Haakkestad
Hanna Steffenak
Åse Paaske Gulbrandsen
Stine Linnerud Jespersen
Magnus Flåten Nickelsen
Susanne Norman
Marthe Jæger Tangen
Sonia Muños Llort
Ingrid Holland
Marte Gravem Isaksen (setting)
Astrid Fadnes (setting)
Ingrid Fadnes (gjesteredaktør)

Errata:

LatinAmerika-tidsskrift retter: I artikkelen «Uriktig forretning fanger CO2», som ble publisert i vår forrige utgave, kom vi i skade for å skrive at Siem-brødrene ble dømt av Høyesterett for svindel og korrupsjon. Dette medfører ikke riktighet. Den juridiske prosessen var som følger: Siem tok ut injuriesøksmål mot Kapital for bakvaskelser på grunn av en artikkel som anklaget dem for korrupsjon og svindel, men fikk ikke medhold i hverken tingrett eller lagmannsrett. Videre anke til Høyesterett ble avslått av Kjæremålsutvalget.

LEDER:

FEMINISTISK KAMP!

Tekst: Ingrid Fadnes

Å utforske våre egne begrensninger, fordommer og manglende kunnskap – samt å dele erfaringer, refleksjoner og kunnskap, var utgangspunktet for å dedikere et helt tidsskrift til feminisme. Da utfordringen ble gitt: lag et tidsskrift om feministisk kamp i Latin-Amerika, kjentes oppgaven overveldende, uhåndterlig og samtidig ekstremt viktig. Hva vet vi om feministiske debatter, praksiser, erfaringer og historie fra Latin-Amerika? Hvordan kan vi bli utfordra som feminister i Norge? Vi gjentar ofte at ja, det er ulikheter mellom kvinner, men hva består ulikhetene i? Hvordan forstås ulikhetene fra forskjellige ståsteder? Tidsskriftet er inspirert av den svarte filosofen og feministen Djamila Ribeiro fra Brasil. Hun utga boka: *O que é lugar de fala* (hvor snakker du fra) i 2017 og plasserte interseksjonalitet i en historisk og praktiserende kontekst. Du må forstå hvor du selv snakker fra, og du må akseptere, og forsøke å forstå hvor andre snakker fra.

Dette temanummeret kommer ut samme år som LAG Norge vedtok å inkludere feminisme og LHBTQI i vår felles arbeidsplan. LAG Norge har alltid jobbet sammen med kvinner i Latin-Amerika, og kampen for å bekjempe utbytting av kvinner og vold mot kvinner har alltid vært sentralt i vårt arbeid, spesielt gjennom det mangeårige arbeidet til Kvinneutvalget. Likevel har LAG aldri eksplisitt jobbet feministisk, verken i vår egen praksis eller innenfor vårt politisk arbeid.

Det ble tidlig klart at tidsskriftet skulle denne gangen bli organisert på en annen måte. Feministisk praksis ligger til grunn for arbeidet. Vi ville at flertallet av tekstene skulle skrives av latinamerikanske feminister som er en del av kollektive prosesser. Det ligger en utfordring i å oversette tekster, men faren ved å ikke gjøre det, er at vi

vil overse den styrken feministene har i Latin-Amerika. Det er også viktig å forstå hva de kjemper i mot. For selv om vi alle lever i et kapitalistisk og patriarkalsk system, rammes vi ulikt og våre historiske kontekster er ulike. Vi går tilbake til det første spørsmålet: hva vet vi om feministisk kamp i Latin-Amerika? Vi vet at Latin-Amerika har en synkende plass i norske media, og vi vet at kvinner svært sjelden er kilder til journalistiske saker – med mindre de er offer.

Det gjorde vondt da Aftenposten og Plan lanserte serien «Stuck» om kvinner i Latin-Amerika. Egentlig kunne dette har vært en gylden anledning, en hel serie om latinamerikanske kvinner på en av Norges største medieplattformer. Serien søker å fremme en viktig kamp, en kamp mot vold, voldtekt og tvangsgifting av kvinner i Latin-Amerika. Men de bommer totalt. Serien forenkler komplekse spørsmål, og ved å forenkle skaper den større avstand mellom «oss» og «dem». Enkle svar er fremmedgjørende.

Vi skal ikke være redde for motsigelser, de komplekse lagene i samfunnene vi lever i, vi skal ikke være redd for å lytte til en sex-arbeider, en svart feminist, en ung maya-kvinne, en dokumentarist som viser vaginaens mangfold, en mann som utfordrer maskulinitet, på vei fra «kvinne» til «mann». Må man ha en penis for å være mann?

Tidsskriftet er satt sammen av en stor feministisk kollektiv innsats. Og kanskje kan tidsskriftet inspirerer LAGs aktivister og medlemmer og andre organiserte feminister til å fortsette et arbeid hvor vi kan skape flere møteplasser for å lytte til hverandre.

Rekkefølgen på tekstene er ikke tilfeldig. Noen er

samlet tematisk og de første du møter i dette tidsskriftet løfter fram noen større tanker for feminister på tvers av grenser. Den aller første bringer deg både rett inn i feministene nåtid i Latin-Amerika, men også med et tilbakeblikk på hvem som har banet veien. Videre følger tekster som utfordrer stereotypiene om feminister fra Abya Yala (Latin-Amerika). Vi har samlet noen tekster om musikk og feminisme hvor også det Oslobaserte kollektivet Ugly Grrls forteller om hva som kan skje når kvinner går sammen for å styre dansegolvet. Videre følger tekster fra to land som har hatt eksplosive feministbevegelser i år: Argentina og Brasil. De jordløse bevegelse (MST) er en av LAG Norges viktigste samarbeidsorganisasjoner. MST har i dette tidsskriftet delt erfaringene med å jobbe feministisk innenfor verdens største sosiale bevegelse. De har også skrevet en tekst om hvordan kvinnene fra den russiske revolusjonen er relevant for deres arbeid. #Metoo er ennå ikke over, og i Latin-Amerika er vold mot kvinner og trakassering for mange en del av en daglig rutine. Likevel er ikke normalisering og rutine det samme som å akseptere. En hel rekke kampanjer og aksjoner kjemper daglig – HVER DAG – for å banke inn i hodene våre at seksuell trakassering er noe som skal dø ut. Zapatist-kvinnene i Chiapas har siden det væpna opprøret i 1994 vært en inspirasjon for politiske grupper verden over – og feminister verden over. Deres revolusjonære kvinnelov og evne til å samle feminister fra ulike leire, er uten sidestykke. Vi har også en tekst om wikipedia og feminisme. Ni av ti artikler vi leser på Wikipedia er skrevet av menn. Det gjorde feminister i Mexico noe med. Til slutt har vi en tekst om Gabriella Mistral og Violeta Parra – chilensk litteratur i et økofeministisk perspektiv. Teksten er knyttet til den chilenske statens brutale undertrykkelse av mapuche-folket og det nylige drapet på den 24 år gamle Camilo

Catrillanca. – Reis deg Catrilanca er en omdiktning av Parras «Levántate, Huenchullán».

Foto: Regina Lopez.

På forsiden av dette tidsskriftet har vi en illustrasjon laget av mexicanske Gran Om av den brasilianske politiker og feminist Marielle Franco som brutalt ble skutt ned og drept 14. mars i år. Drapet på Marielle har skapt en sjokkbølge av raseri, ikke bare for henne, men for det kvinner risikerer når de tar opp kampen. Kun to år før, den 3. mars 2016, ble den honduranske menneskerettighetsaktivisten Berta Caseres skutt ned og drept. Berta og Marielle er en del av vår historie, slik tusenvis av kvinner er. Ofte vet vi ikke hvem de er – men vi vil vite det – vi må vite det, for om historien skrives av menn, om verdens største leksikon skrives av menn, om menn definerer menneskehetens kollektive hukommelse, bestemmer de også hvordan framtida blir.

Det er komplekst å snakke om feminisme. Fordi da må du snakke om kolonialisme, du må snakke om misogynisme, du må snakke om rasisme, du må snakke om privilegier, du må snakke om kapitalisme, du må snakke om frihet – og du må vite *hvor* du snakker i fra og *hvor* den du lytter til snakker fra.

Vi er svært fornøyde med at vi har et helt tidsskrift dedikert til å ta et lite skritt mot en større dialog med feminister fra ulike praksiser, historiske kontekster og kollektive prosesser.

God lesning!

NI SUMISAS NI DIVOTAS

2018: ET VIKTIG ÅR FOR FEMINISTENE I VÅRT AMERIKA

Historisk har kvinnebevegelsen vært sterk og viktig for samfunnsendringer i vårt Amerika, men det er først nå, i 2018, at den feministiske bevegelsen setter agendaen.

Av Francesca Gargallo Celentani.

Fra anarkister til liberale feminister

Historisk har kvinner hatt en viktig og sentral rolle i samfunnsendringer. Det er bare å se tilbake på det store antallet tidsskrifter som på slutten av 1800-tallet publiserte krav, litterære verker og meninger av liberale og utdannede kvinner fra Argentina, Brasil, Chile, Guatemala og Mexico, til de organiserte anarkistiske kvinnene på fabrikkene i Uruguay i samme periode. Kvinner både fra urbane og rurale strøk bidro til utformingen av teori, praksis og propaganda, de var bevæpnede soldater og offiserer under den mexikanske revolusjonen på begynnelsen av 1900-tallet, og sentrale i kampen mot USAs intervensjoner i mellomamerikanske land i tiårene 1920-1940. Feministbevegelsen i Latin-Amerika vokste fra rundt midten av 1900-tallet, og fra 1981 ble det arrangert kontinentale kvinnemøter i Bogotá, Colombia. Vi skal heller ikke glemme alle kvinnene som har deltatt i urbane og rurale geriljaer over hele kontinentet, blant annet i Mellom-Amerika i tiårene fra 1970-1990. Kvinners rolle i krigen må ikke undervurderes. Listen kunne vært lenger, men den illustrerer den enorme innsatsen til Latinamerikanske kvinner i politiske aksjoner for både sin egen frigjøring og for en progressiv folkelig politikk.

Fra seksuell frigjøring til reproduktive rettigheter

På tross av disse sterke bevegelsene, vokste

det fra slutten av 1980-tallet frem en nyliberal politikk på kontinentet. Den reduserte statens rolle og innskrenket arbeidstakeres rettigheter, noe som utlignet kvinnes krav og stanset progresjonen for kvinners rettigheter. Den feministiske radikalismen ble slått hardt ned av en nykonservativ, religiøs og familieorientert politisk bølge, samtidig som fattigdommen ikledde seg et feminint, svart, innfødt og moderlig ansikt. Selv om antallet kvinnelige ikke-statlige organisasjoner vokste kraftig, antok Staten rollen som promotør av en transversal konservativ kjønnspolitikk. På universitetene ble kvinnestudier og kjønnsstudier innskrenket og tildelt liten akademisk betydning. Fra 1990-tallet endret måten man snakket om kjønn og kvinnespørsmål i offentligheten til kun å dreie seg om reproduktive rettigheter. Spørsmål om seksuell frigjøring ble satt på sidelinja. Det ble sådd tvil om vold med rot i patriarkalske strukturer faktisk eksisterte, og identitetspolitiske forklaringer ble brukt som motargument mot feministenes klasseanalyser.

Femicide = drap på kvinner

I 1993 fikk det kapitalistiske og demokratiske systemet en alvorlig ripe. I byen Juarez, på grensa mellom USA og Mexico, skjedde det et opprør. Mødrene til kvinner, som hadde blitt forsvunnet og drept, ropte varsko. De brukte begrepet femicidio for å beskrive fenomenet

«Ni una menos!
Vi har ingen flere
kvinner å miste!»

kvinnedrap. Det betyr at du blir drept kun fordi du er kvinne. Mindre enn ett år senere, under opprøret 1. januar 1994, kunngjorde Zapatistbevegelsen den «Revolusjonære Kvinneloven», som gjennom ti punkter tok kvinnefrigjøring tilbake til sentrum av den politiske debatten. I 1995 skrev poeten og aktivisten Susana Chávez et dikt med verset Ni una muerta más - Ikke flere døde kvinner, for å protestere mot los femicidios – kvinnedrapene, i Ciudad Juárez. Susana ble selv et offer for et femicidio i 2001. Verset hennes har blitt mottoet for en kontinental bevegelse. Slagordet Ni una mas! - Ikke en til! Er i Mexico blitt ekvivalenten til Ni una menos! - Vi har ingen kvinner å miste! i Argentina.

Kollektivt forsvar

I det 21-århundre er vårt Amerika den regionen i verden med flest femicidios. Å være kvinne, miljøaktivist, menneskerettighetsaktivist, eller leder i lokalsamfunnet - er i dag en risikosport fra Mexico i nord til Argentina i sør.

I møte med truslene har kvinner lært ulike metoder for å konfrontere dem. I Colombia har kvinner organisert seg mot tvangsfordrivelse og ekstrem vold. I Guatemala har kvinner oppdaget nødvendigheten av acuerpamiento, det vil si å fysisk feste kroppene sine i hverandre, for å støtte hverandre i beslutninger og gjennom sorgprosesser. Acuerpamiento er også en forsvarsmetode – å stå fysisk sammen mot vold og overgrep. I Bolivia og Ecuador har feminister fra lokalsamfunn stilt viktige spørsmål ved hvorvidt kvinner kan frigjøre seg individuelt når de arbeider for et kollektivt mål. Kvinnenes og feministenes kontinuerlige motstandskamp er det som har forhindrer at vårt Amerika, på tross truslene mot lokalsamfunnene og den inngrodde misogynien i vår kultur, ender opp som et kontinent uten håp.

Gata er vår

Den 3. juli 2015 gikk kvinner i tog i over 80

argentinske byer under slagordet Ni una menos! Marsjene gjentok seg den 3. juni og den 19. oktober i 2016 og den 8. mars i 2017 og 2018. En gnist ble tent og protestene spredte seg. Den 3. juni 2015 gikk feministene i tog i Uruguay og den 30. juli i Ecuador. I Mexico organiserte nye grupperinger og kollektiver med unge feminister en marsj som hadde utgangspunkt i flere forskjellige steder i hovedstaden, blant annet i Ecatepec - landets mest voldelige bydel. Med ropet ¡Vivas nos queremos! - Vi vil ha kvinnene våre i live! forsvarte de følgende utsagn: «Vi tar til gatene på ny fordi volden mot kvinner øker i Mexico og i verden. Vi ønsker ingen tilbakeskritt og sammen fordømmer vi Staten som er medskyldig i overgrepene og femicidios. Byråkratene burde beskytte oss, og mediene burde være stemmen til de stemmeløse, men i stedet gjør de oss til ofre ved å alltid velge siden til de mannlige overgriperne».

Ropet: ¡Ni una asesinada más, ni una mujer menos! - Ikke flere drepte kvinner, vi har ingen flere å miste! mobiliserte millioner av kvinner i Peru den 13.august 2016, i Bolivia den 18. oktober, dagen etter i Colombia og i Venezuela og i Chile den 21. oktober 2016. I etterkant av dette demonstrerte også feministene i Paraguay den 20. desember.

Fra å være en bevegelse på defensiven, ble den feministiske aktivismen i Latin-Amerika i denne perioden reorganisert. Den har vokst seg sterk og er en mangfoldig bevegelse bestående av mujeres que luchan - kvinner som kjemper, som zapatistene kaller det.

Feministiske møteplasser

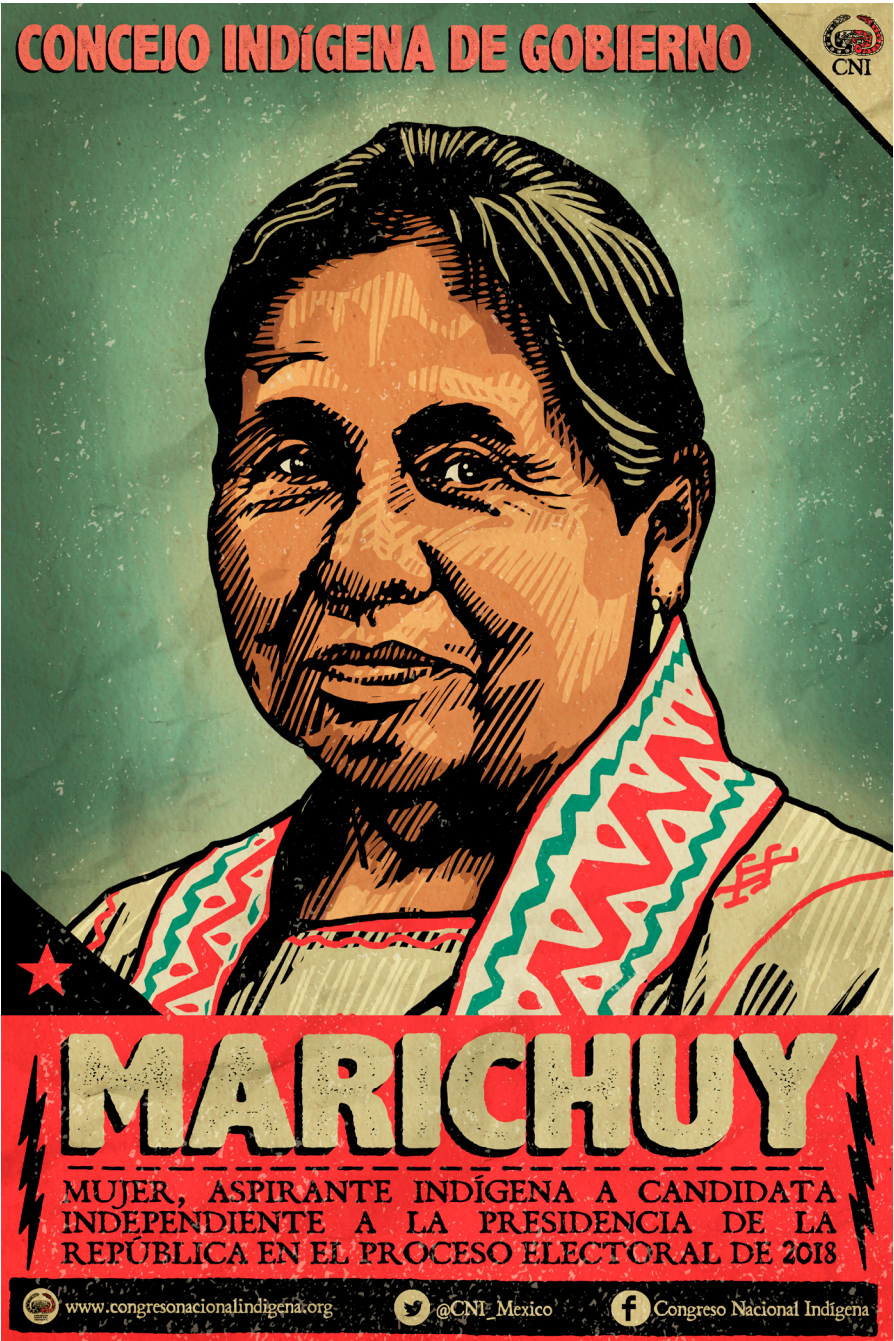
Den kvinnelige grasrota og kommandantene i Ejército Zapatista de Liberación Nacional (Zapatistenes nasjonale frigjøringshær) inviterte til en stor kvinnesamling med flere enn 5000 deltakere den 8. mars i 2018. Motivasjonen var å samle kvinner for å dele ideer, organisasjonsformer og kreativitet i Caracolen Morelia (et av zapatistenes selvstyrte områder). På møtet ble det formulert krav om ytringsfrihet, en solidarisk

økonomi, slutt på rasisme, retten til arbeid uten utnyttelse, en mødrevennlig verden og retten til abort.

Til stede var også María de Jesús Patricio, kjent som en tradisjonell nahua-medisiner, menneskerettighetsaktivist og kandidat i det mexikanske preidentvalget for Concejo Nacional Indígena - Det nasjonale urfolksrådet. Under møtet oppfordret hun til at kvinner bør bygge sin styrke gjennom allianser. Marichuy, som er María del Jesús Patricios kjærlige kallenavn, fikk ikke stille i presidentvalget da hun ikke klarte å samle det påkrevde antallet underskrifter til sin kampanje, men den organisatoriske innsatsen rundt kampanjen til Mexicos første kvinnelige urfolkskandidat, i både urbane og rurale strøk, har vist styrken som finnes i landets kvinnefellesskap.

Under samlingen i Caracolen Morelia gikk de argentinske feministene rundt med et grønt lommetørkle rundt halsen eller festet til ryggsekken. Lommetørkle er kjennetegnet til bevegelsen for selvbestemt og gratis abort. Per dags dato gjennomføres det rundt 500.000 aborter i Argentina i året, og hundrevis av kvinner dør som konsekvens av usikre og ulovlige aborter. For argentinske feminister er retten til abort det samme som å anerkjenne at kvinner har selv rett til å bestemme over eget liv. Selv om det argentinske senatet den 9. august 2018 stemte mot legalisering av abort, har feministbevegelsen skrevet historie i Argentina og resten av vårt Amerika i 2018.

Dagen da senatet skulle stemme over forslaget samlet kvinner seg over hele kontinentet i solidaritet med de argentinske kvinnes kamp. Det grønne tørkle er ikke lenger bare et symbol for kvinnene i Argentina – det er vårt symbol – i vårt Amerika. Det er vi som skal sette agendaen for en politisk kamp som i dag er på offensiven.

Illustrasjon: Gran Om.

EN FEMINISTISK VERDEN – SOM ROMMER MANGE

Vi er mange enige i at feminisme er fortsatt nødvendig i det 21. århundre, men jeg opplever at hvite vestlige feminister har vansker med å forstå, respektere og støtte feministiske kamper i andre deler av verden.

Av Sonia Muñoz Llort.

Alle feminismer vokser fram i konkrete sosiale og historiske kontekster. I utgangspunktet de fleste er enige i at det er ikke det samme å være en urfolkskvinne i Guatemala og en norsk jente i Trondheim. Vi deler undertrykking fordi vi lever under lignende hierarkiske strukturer, samtidig er det en vesentlig forskjell mellom situasjonen i Latin-Amerika og i Europa; koloniseringen.

Denne historiske hendelsen, som begynte for over 500 år siden, gjør at frigjøringskampene blant feministiske grupper i Latin-Amerika har ulike analyser av maktstrukturer og de har flere verktøy for å bekjempe disse enn det de fleste feministiske grupper i Europa.

Deres situasjon er betraktelig verre enn vår. Store deler av befolkning i Latin-Amerika lider under koloniseringens konsekvenser: tap av land, assimilering av deres kulturer, verdigrunnlag og språk, tradisjoner har blitt stigmatisert og forbudt og naturressurser utnyttet. Urfolk og etterkommere fra afrikanske slaver har siden koloniseringen begynte på slutten av 1400-tallet gjort opprør mot kolonistenes strukturer som baserer seg på sterke hierarkier. De samme strukturene opprettholdes gjennom nasjonalstatene og internasjonale investeringer.

Samtidig har jeg forstått at mange hvite vestlige feminister sliter med å støtte mange latinamerikanske frigjøringskamper. Er det ikke viktig å være allierte og å vise solidaritet når alle bevegelsene vil bekjempe undertrykking? Hva om vi faktisk har noe å lære selv fra deres analyser, metoder og aksjoner?

Å vise solidaritet overfor andre feministiske bevegelser er en viktig feministisk oppgave

om vi virkelig ønsker å se endringer i verden som fører til mer frihet, rettferdighet og økologisk balanse for alle. Et problem for denne solidariteten er at mange hvite vestlige feminister ikke er bevisste på sine privilegier selv om de anser interseksjonalitet som et nyttig verktøy for å analysere undertrykking. Å bli bevisste våre egne privilegier som hvite vestlige må komme med en stor dose ydmykhet og nysgjerrighet. Vi har blitt oppdratt i det kolonialistisk hvite heteronormative patriarkatet. Dette har ført til at mange har internaliserte overlegne holdninger overfor andre måter å utføre feminismer på. Disse overlegne holdninger har en potensiell fare til å ligne på tendenser vi ser blant høyrekonservative og populistiske ideologier, hvor enkelte mener at de eier den perfekte formelen til å oppnå deres feministiske mål.

Å vise solidaritet betyr å lytte, lære og respektere andres taktikker til å bekjempe undertrykking. Aldri belære eller kritisere andre feministiske frigjøringskamper. Alle feministiske grupper har full rett til å velge begrepene de identifiserer seg med, deres felles mål og praktiske taktikker til å bekjempe undertrykkende strukturer. Derfor bør vi være varsom når vi ønsker å være allierte i den feministiske kampen. Å være alliert er å ta et steg tilbake mens vi er tilstede og innser at maktgivende strukturer bør bekjempes med mangfoldige stemmer. Sammen kan vi skape en verden hvor det er plass til mange forskjellige verdener.

Læring fra andre feministiske frigjøringskamper. Selv om vi har noen faktorer som utgjør en forskjell mellom europeiske og latinamerikanske kontekster, er grunnlaget for undertrykking felles.

«Å vise solidaritet betyr å lytte, lære og respektere andres taktikker til å bekjempe undertrykking.»

Latinamerikanske frigjøringskamper har ulike kjennetegn, hvor samarbeid, selvorganisering, uavhengighet fra statlige strukturer og strukturer som undertrykker, kombineres i praktiske løsninger mot kapitalisme og imperialism.

Det er lurt å spørre oss om de faktisk bruker metoder og tiltak vi kan dra nytte av i våre feministiske kamper i Europa. Media usynliggjør latinamerikanske feministiske initiativer, spesielt når verktøyene grasrotbevegelser bruker anses som lite tradisjonelle og de er direkte konfronterende mot maktstrukturer. Samtidig må vi anerkjenne at mange feministiske grasrotbevegelser er gode på å inkludere mangfold i feminismene samtidig som de samarbeider fra et interseksjonalitet perspektiv.

Latinamerikanske feminismer er opptatt av to mål; bekjempelse av undertrykkende strukturer samtidig som de bygger opp alternativer til nåværende dominerende systemer. I oppbygging av alternativer til undertrykkende strukturer har vi mye å lære. Vi kan ikke bare være opptatt av motstand, men også av å samarbeide for å få til solidariske kollektive løsninger.

Etter over 500 år må vi europeiske feminister åpne opp for utenomparlamentariske feministiske aksjoner som kan bidra til større sosiale endringer. Våre latinamerikanske medsøstre og brødre fortjener annerkjennelse, respekt og støtte i deres frigjøringskamper. Samtidig kan vi anerkjenne deres tilnærminger og forsøke dem hit. Fordi deres kamp er vår kamp og sammen kommer vi alltid å stå sterkere.

Illustrasjon: Stuck i fordomssonen av Mari Watn

STUCK I STEREOTYPIER

I januar 2018 lanserte Aftenposten sesong to av web-serien *Stuck*. Serien er laget i samarbeid med bistandsorganisasjonen Plan Norge og «går under overflaten på noen av de groveste bruddene på barns rettigheter i verden i dag». Gjennom seks episoder i sesong to følger vi programleder Emilie Beck til Brasil, Haiti, Nicaragua og Guatemala. Vi får en unik mulighet til å møte latinamerikanske kvinner på en norsk medieplattform, men noe skurrer. Handler serien om jenter i Latin-Amerika eller handler den om en norsk jente som møter Latin-Amerika for aller første gang?

Av Harmeet Kaur.

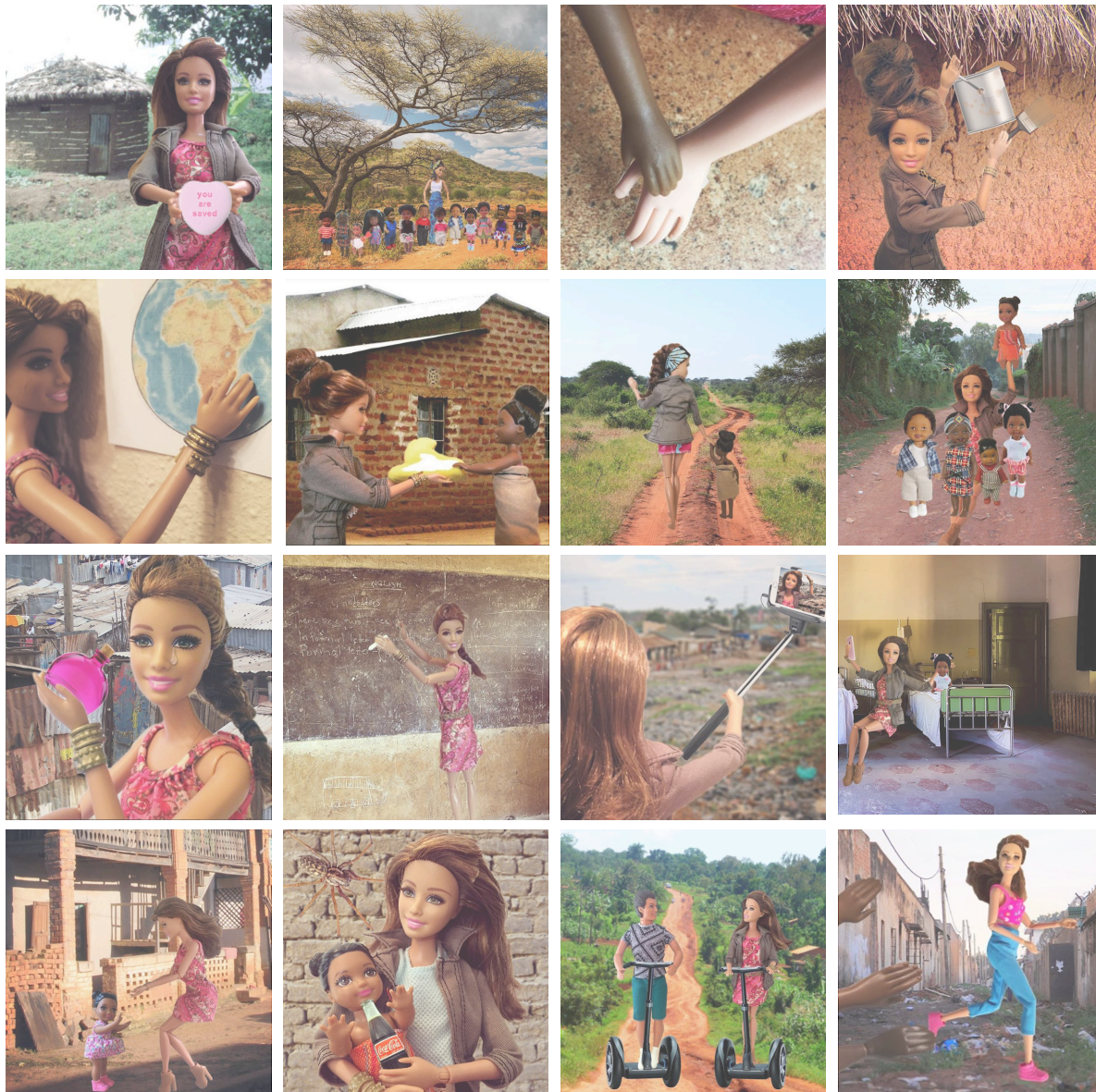
Første sesong av *Stuck* ble sett over én million ganger, og serien ble eksportert til hele 70 land. Den ble nominert til Gullruten, en prestisjetung pris for den norske TV-bransjen. Med andre ord ble serien en stor suksess. Da første sesong av *Stuck* kom ut i 2015 ble jeg uforklarlig frustrert. Jeg klarte ikke å peke nøyaktig på hva det var som var galt, men jeg satt igjen med en følelse av dyp urettferdighet. Det føltes som makten til å representere historier fra det globale sør fortsatt lå hos de med mest økonomisk, kulturell og sosial kapital. Den norske jenta fortalte historien til de sørasiatiske og latinamerikanske jentene, gjennom egne følelser og tanker framfor deres.

Lite skrives om Latin-Amerika i norske medier. Faktisk skrives det mindre og mindre om regionen - fra 2010 til 2015 falt nyhetsdekningen fra 3,82 prosent til 1,75 prosent (Greger et al. 2018). Selv kan jeg ikke huske at grunnskoleutdanningen min i Norge ga meg kunnskap om en verden på det amerikanske kontinentet sør for USA. Først på universitetet ble min personlige og politiske interesse for Latin-Amerika vekket, gjennom gode lærere og senere et lengre opphold i Mexico. Andre sesong av *Stuck* kunne ha vært et kjærkomment bidrag i en mediehverdag hvor Latin-Amerika er underrepresentert, og latinamerikanske kvinner nærmest er usynlige. Desverre gir ikke serien seerne noen mulighet til å bli kjent med kvinner i Latin-Amerika eller konteksten de lever i.

Stuck følger norske Emilie Beck som reiser for å møte jenter som er utsatt for grove rettighetsbrudd. Hennes oppdrag er å sette søkelys på utfordringene de møter. Dessverre er ikke *Stuck* fortellingen om Latin-Amerika latinamerikanere selv trenger. Nyansene i historiene blir borte når Becks reisefortelling

dominerer - kvinnene det skal handle om, og deres historier, blir stående i bakgrunnen. Etter sesongen om Latin-Amerika ble lansert, skrev jeg en kritikk av serien i Morgenbladet, hvor jeg trakk frem at serien opprettholder en kolonialistisk diskurs som forenkler latinamerikansk virkelighet og undergraver behovet for solidaritet med latinamerikanske feminister. Dette til fordel for sensasjonalistisk dekning som gir visninger og «likes» på Facebook. *Stuck* bruker programlederens følelser og personlige observasjoner som det fremste virkemiddelet. Jeg kritiserte serien for å feilinformere ved å «glemme» de sosiale bevegelsene som allerede finnes i regionen, og isteden fremheve ideen om at internasjonale bistandsorganisasjoner som Plan er redningen for fattigdom. Aftenposten svarte meg senere i samme avis. De mener at programlederens sentrale rolle gjør serien til en suksess, og at målgruppen, unge jenter, ikke ville relatere seg til serien uten en som lignet dem selv på skjermen. Dette oppleves som en fordømming av norsk ungdom. I stedet for å fraskrive seg ansvaret om å lage kvalitetsjournalistikk, bør de nettopp jobbe videre for å lage serier som kan engasjerer på et nyansert grunnlag.

Aftenposten nektet for at de drev reklame for Plan eller undergravde latinamerikanske aktivister. I juni i 2018 ble de likevel felt i Pressens Faglige Utvalg på bakgrunn av at det er vanskelig å tyde om serien er journalistisk eller om de driver reklame for Plan. For hva er *Stuck*? Produsentene sier selv at serien både har blitt omtalt som dokumentar, doku-såpe og reality-serie. Det bringer meg til kjernen av problemet med serien. Om man stoler på at Aftenposten driver kritisk journalistikk (som man skulle kunne) vil man lett sluke serien som en dokumentar - en virkelighetstro og kritisk fremstilling. Det er problematisk at troverdigheten blir tvetydig på denne måten.

Bilder: barbiesavior, Instagram

–Folk skal bli sinte av det de ser i Stuck, sier regissøren av tv-serien. Serien mangler reell empati, mener artikkelforfatteren.

Foto: TV Wonder/Aftenposten

Stuck opplyser ikke på en fullstendig måte om rettighetsbrudd i Latin-Amerika, men legger heller et eurosentrisk verdensbilde i sentrum for fortellingen om regionen.

Det blir for enkelt å hevde at *Stuck* alene fører til at unge ikke forstår at verden utenfor Norges grenser er kompleks. Det er en relativt liten produksjon med korte episoder som åpenbart ikke kan få med seg alt. Men gjentatte bevisste valg i produksjonen av *Stuck*, som hevder å gi et vindu ut i hva som «skjer» i verden, har en innvirkning på hvordan vi som seere i siste instans oppfatter virkeligheten. Episodene varer fra åtte til ti minutter, og vi følger programlederens blikk gjennom gatene og hører hennes stemme beskrive hva hun føler og ser. Jentene hun snakker med får gjennomsnittelig ett minutt taletid i hver episode (Fadnes 2018), og hun definerer gjerne livssituasjonen deres med noen få setninger. Siste episode avslutter med at programlederen konkluderer med at jentene i Latin-Amerika lever i en helt annen verden enn henne selv.

«De får ikke bestemme over egne liv, sin egen kropp eller sin egen helse. Mens jeg får oppleve mye av det jeg drømmer om, lever de liv som kan virke mer som mareritt. Og i marerittene er alle monstre menn».

Denne oppsummeringen viser avgrunnen *Stuck* skaper mellom «oss», vestlige seere i vår trygge verden, og «dem», uten håp og mangefasetterte virkeligheter. Det er kanskje et forsøk på å bryte nettopp dette konstruerte skillet, men det oppleves heller som en forsterking, som at «de» ikke har noe handlingsrom eller håp om endring. Samtidig blir det satt likhetstegn mellom den latinamerikanske mannen og machismo-rollen i stedet for å analysere noen form for historisk, sosial og økonomisk kontekst for fattigdommens virkninger på menneskers liv og begrensninger. *Stuck* hevder å gi jenter som sitter fast i undertrykkelse en stemme, samtidig som programlederens stemme er den som er tydeligst, og den vi hører mest. Beck tolker situasjonene hun møter med sin egen kultur og livserfaring som grunnlag, og det er først og fremst resultatet av hennes egen analyse av hva Latin-Amerika er eller ikke er, seeren sitter igjen med.

Serien er også en del av et nyere mediefenomen. Aftenposten tar i bruk tabloide virkemidler som tilpasser seg seerens flyktige konsentrasjon i et sosiale medier-univers hvor neste sjokkerende videosnutt er et sveip unna. Aftenposten blir dermed et etablert nyhetsmedium som lar seg inspirere av følelsesdrevne kanaler som «Upworthy» og «Buzzfeed» i jakt på

«Det er en fortelling som styrker vår egen identitet som 'gode hjelpere' mer enn noe annet».

høyere seertall blant unge. Vi lever i en tid hvor mediene kjemper om oppmerksomheten vår, men som i siste instans glemmer hvorfor de vil fange den. Dette skriver James Williams, dataingeniøren som lenge jobbet som strateg for Google, og nå har skrevet bok om nettopp hvordan sosiale medier og «oppmerksomhetsøkonomien» påvirker oss. Han mener sosiale medier har makten til å påvirke våre verdenssyn, verdier og praksis gjennom algoritmer. Det får meg til å undre: hva skjer når den jevne unge nordmann stadig mottar større deler av informasjonen om andre verdensdeler gjennom kilder som Facebook, hvor *Stuck* vises? Og hva skjer med medieplattformer som Aftenposten, når de opplever at de må kjempe om seerens oppmerksomhet? Går dette behovet over mandatet om å lage kritisk journalistikk?

Det serien mangler, er empati - reell empati. Den har en innpakning som kan virke empatisk, men om man ser nærmere forteller den mer om oss, enn dem vi ønsker å lære om. Den får oss til å føle oss bra, fordi vi sitter i denne delen av verden, og vi lever i samfunn som fungerer uten at vi trenger å gjøre stort for det. Seerne blir engasjerte, og kommentarfeltene flommer over av

kommentarer om at «vi har det godt her i Norge», og at de «ikke klarer å ordne opp for seg selv». Serien engasjerer, men på feil grunnlag. Som regissøren selv sa på premierefesten for sesong to - folk skal bli sinte av det de ser i *Stuck*. Det er en fortelling som styrker vår egen identitet som «gode hjelpere» mer enn noe annet. Vi er de som ser hva som virkelig skjer, i motsetning til mennene som undertrykker og kvinnene som er fastlåste. Reell empati innebærer en dialog hvor kommunikasjonen går begge veier. Det er på tide at de som har en historie å fortelle får plass i den samtalen.

Referanser:
Brenna, Jonas. 2. februar 2018. *Stuck* I politisk korrekthet. Morgenbladet. Hentet fra <https://morgenbladet.no/ideer/2018/02/stuck-i-politisk-korrekthet>
Fadnes, Ingrid. 2018. 'Stuck' i stereotypier: en analyse av Aftenpostens web-dokumentar «Stuck». Oppgave i faget "Gender and journalism" på OsloMet.
Greger, Mats W. et al. 2018. En hvit flekk på mediekartet. Trender i norsk journalistikk om Latin-Amerika, 2002–2015. I Leiv Marsteinredet (Red.), Norge i Latin-Amerika, forbindelser og forestillinger. Cappelen Damm Akademisk.
Kaur, Harmeet. 17. januar 2018. Aftenpostens *Stuck* virker mot sin hensikt. Morgenbladet. Hentet fra <https://morgenbladet.no/ideer/2018/01/aftenpostens-stuck-virker-mot-sin-hensikt>
Williams, James. 2018. Stand Out Of Our Light. Cambridge University Press.
Stuck sesong 2 hentet fra: <https://www.plan-norge.no/stuck/sesong-2>

¡QUÉ VULVARIDAD!

«Våre lepper sier det ord ikke kan beskrive»

Av Río Polly Crac.

I 2016 startet Lena Noltenius og jeg på dette eventyret, uten å ane hvor det ville føre oss. Det hele startet i en chat mellom oss to. Lena skrev at hun ikke likte vulvaen sin og jeg ble overrasket. Vi begynte å dele bilder av vulvaene våre. Det førte oss til følgende spørsmål: finnes det stygge vulvaer? Vi delte flere bilder og ble etterhvert dypt forelsket i dem. Størrelsene, fargene, og fremfor alt denne måten vi valgte å fremstille oss selv – og å dele med den andre.

Vi bestemte oss for å lage en utstilling med bilder av våre vakre vulvaer. Det var ikke nok å bare vise våre egne – vi ville ha flere. Vi sendte ut en utlysning som vi kalte #QueremosTuVulva (#ViØnskerDinVulva). Vi inviterte kvinner og andre bærere av en vulva, til å utforske sin kropps skjønnhet og sende et bilde av sin vulva. Vi hadde ingen andre restriksjoner enn at bildet skulle være stort nok til å kunne skrives ut.

Fram til mars 2016 mottok vi rundt 75 bilder av vulvaer, for det meste fra kvinner i Mexico by. Vi lagde vår første utstilling med navnet La Colectiva Histeria (Det kollektive hysteri) i det lesbisk-feministiske rommet Punto

Gozadera i sentrum av Mexico by. Vi var overveldet over mengden bilder vi nå hadde i hendene.

Herfra startet vi på en slags tour de vulva, der vi fikk muligheten til å besøke en liten del av Mellom-Amerika og dele utstillingen. Vi lanserte #QueremosTuVulva på nytt i juli 2016 sammen med kollektivet Beso Diverso i Costa Rica og med hjelp fra kvinner i Nicaragua. Vi klarte å samle rundt 150 bilder som vi stilte ut på Casa Batsú (San José, Costa Rica), Café Mará Mará (Managua, Nicaragua), Centro Cultural Guanuca (Matagalpa, Nicaragua) – der vi på grunn av noen vanskeligheter med grenser og migrasjonsregler ikke ble tillat å komme personlig - men vulvaene kom!

Tvil, smil, gråt, forskrekkelse og minner var alle en del av reaksjonene som møtte oss gjennom et så provokativt initiativ. Men det viktigste var å kunne lytte til og å dele hvordan det er å leve som kvinne, og for andre som bærer en vulva.

Gjennom samtalene som har oppstått på stedene vi har stilt ut vulvaene, har flere former for å fortelle historier fra kroppene vi

bor i, blitt til. Mens vi hørte på, innså vi at mer enn det å kún vite om våre og andres vulvaer, mangler vi i stor grad kjennskap til det som befinner seg mellom beina våre.

Usynliggjøringen av vår seksualitet skjer når vi bli sensurert fra å snakke om, vise og å ønske kjennskap om vår egen kropp; forbudet mot å utforske oss selv fullt ut fra barndom forsterkes av straff og ideen om at det å ta på seg selv er galt. Våre vulvaer har vært tabubelagt. Vi har vokst opp til påstander om at den er skitten, at den lukter vondt, at en aldri burde vise den fram, at man bør lukke beina for å ikke friste. Kontrollen over kvinners kropp og andre kropp med en vulva, blir utsatt for en byttevaluta i et system som bruker våre kropp som en forbruksgjenstand.

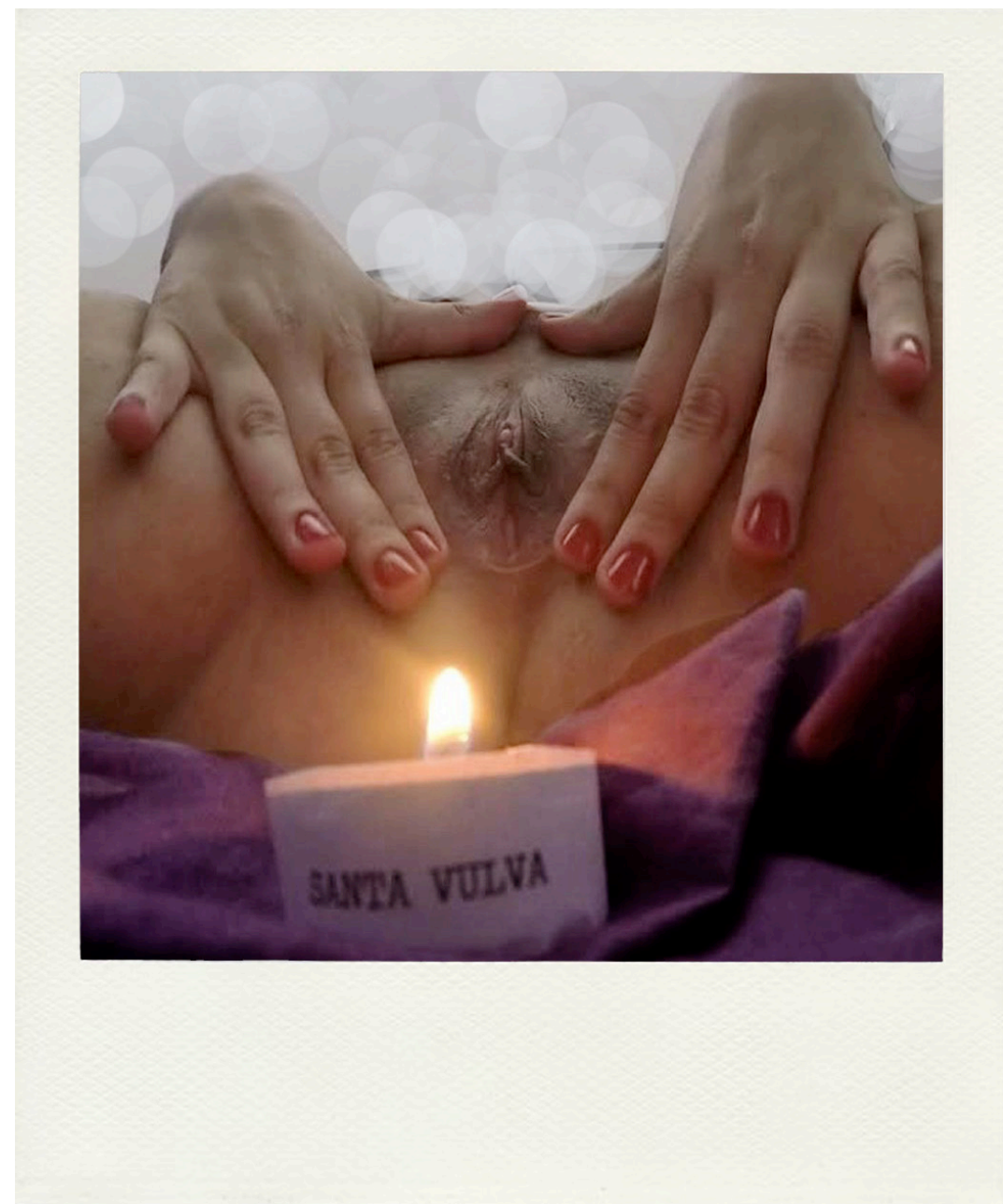
¡Qué Vulvaridad! viser mangfoldet og egenarten til hver og en av vulvaene som er del av utstillingen. I tillegg fremmes en holdning om egenkjærighet, aksept og trivsel i egen kropp. Den går i mot tankegangen om det som burde, eller ikke burde være, kroppens skjønnhet og utviklingen av vår seksualitet. Den bryter med den stereotypiske penisfikserte pornografien, den sexistiske reklamen, som hver dag bombarderer oss med bilder som ikke gjenspeiler virkeligheten, og som er fornærmende for de som ikke oppfyller

de foreslåtte kravene. Den viser at måten vi blir visuelt fremstilt på ikke korresponderer med måten vi lever i kroppene våre, og inviterer deltakerne selv til å bestemme hvordan de vil bli sett og hvordan de vil dele seg.

Møtene under disse utstillingene har vært viktige og vi nå har mer enn 200 bilder. Vi har reist rundt i deler av Mexico og stilt ut i ulike rom og med forskjellige kollektiver som la Feria Cultural Feminista de Colima, Cuerpos Parlantes en Guadalajara (Jalisco), Tepic con la Colectiva Feminista Nayarit, Arpiñamiento Apía en León (Guanajuato), Encuentro Internacional Político, Artístico, Deportivo y Cultural Mujeres Que Luchan en el caracol zapatista Morelia (Chiapas), Encuentro mujeres que luchan en el barrio en Ecatepec (EdoMex), Luna Maya y Librería La Cosecha en San Cristobal de las Casas (Chiapas), og La Emisora Gourmet en Cholula (Puebla).

Vulvaene vil ta oss med til nye steder, og vi vil alltid være takknemlige for de stedene som åpner seg for å lytte til, dele og vise fram sine vulvaer. Uten din vulva ville aldri dette ha vært mulig. Takk for å være en del av Que Vulvaridad.

Når blir det #ViØnskerDinVulva – i Norge?

VI ER KRIGERE

Prosjektet Somos Guerreras – vi er krigere, består av kvinnelige sex-arbeidere og tidligere sex-arbeidere i Colombia. «Vi ønsker å fortelle våre historier gjennom kunst. Gjennom ulike metoder kan vi skape nye relasjoner i samfunnet, vi ønsker å se på hvordan vi lever og hvordan vi som kvinner kan bestemme over eget liv og kropp. Navnet vårt kommer fra vår sjel og livserfaringer hvor vi har kriget for å leve – for å overleve – og hvor kroppen er vår rustning».

Vi presenterer her to tekster fra prosjektet.

RAHAB

Av Mary Luz López Henao.

Jeg heter Mary Luz López Henao. Jeg har hatt mange navn, men dette er døpenavnet mitt. Som barn ble jeg kalt Lulú, på grunn av mine runde kinn som var røde som epler. Senere ble jeg kalt Jasmine, for i krig bør du ikke bære ditt virkelige navn – som barn er det er ikke nok å bære våpen, du trenger også et dekknavn. Som voksen kalte mine venner meg Yayita, på grunn av min veldreide kropp (og som en referanse til Condoritos kjærste). Fra da av har jeg hatt tusen navn. For hver gang jeg gikk til sengs med en mann, endret jeg også navnet mitt. Det gjorde jeg for min egen sikkerhet. På kundenes forespørsel kalte jeg meg samme navn som deres elskere, koner eller mødre. En gang var det til og med en som kalte meg Guillermo. Nå som jeg er en kriger, heter jeg Rahab.

Jeg ble kjent med krigerne (las guerreras) da de startet. Dessverre kunne jeg ikke delta på første forestilling, men på den andre skal jeg delta med min hjelm og min rustning på scenen. Den samme rustningen har jeg brukt i mange kamper for økt toleranse i Colombia. Der bevæpner de deg med mot nok til hver natt å møte den harde virkeligheten til kvinnene som kjemper for å bringe brød til våre hjem. Vi blir angrepet av misunnelse, stygge ord, likegyldighet, tristhet og ensomhet. Etter disse tåkete nettene begynte jeg å skrive. Jeg trodde at dikt ville gi mine venner ro, eller åpne deres sinn.

Dette er mitt utgangspunkt for skrivingen - det som knuste hjertet mitt; dødsfallene, forsvinningene, volden og mishandlingene mot mine venner - nattens fugler. På bakgrunn av denne erfaringen har jeg begynt å skrive om dem og om meg selv med andre navn. Med ordene roper jeg det til han som skader meg og mine horer. Men på innsiden har jeg mer vondt av hun, denne hora som har blitt skadet i årevis, og som ikke har kunnet heve stemmen og snakke åpent om det på grunn av skammen. For disse sannhetene er ikke for alle ører. De som priser deg om natten er de som spytter på deg om dagen.

Jeg måtte kvitte meg med pekende fingre, og med ordene som tordnet i ørene mine. Og det som alltid har hjulpet meg er å skrive. Det ble min redning. Før var redningen min krystallsko, de jeg passet på i min veske gjennom fire år. På grunn av målet kunne jeg ikke forlate dem, og jeg tok vare på de i min gamle veske. Hvis min veske var fylt med høye hæler og kondomer før, er den nå fylt med illusjoner.

Mine prinsessesko donerte jeg til et museum. De representerer sexarbeider-kvinnen. Dette er av stor betydning for meg. De glemte hælene har gitt meg styrken til å heve stemmen, og til å fortsette å kjempe, til å skrive, til å lage nye minner, til stå imot og til å gi ny betydning til de andre kvinnes liv.

SAMANTHA

Av Maryluz López .

Celeste var vakker og veldig ung da hun dro ut for å oppleve verden. Hennes mor tok seg aldri av henne, og beskyttet henne heller ikke. Hun ga henne til et barnehjem drevet av nonner. Som barn lærte hun å klare seg selv. Hun sto opp tidligere enn de andre jentene og bar vann for å få et ekstra stykke tørt brød, som hun gjemte under senga. Hun forsto den klassiske loven om at for å få noe må man også gi noe.

Celeste ønsket å være rik og vakker. Hun hatet stedet hvor hennes mor hadde forlatt henne, fattigdommen hun levde i og mishandlingen fra nonnene. Hun brukte hele ungdomstiden på å planlegge hvordan hun kunne flykte derfra. Hun ville ikke lenger måtte spise halvstekt råttent kjøtt fordi hun visste at dersom hun ikke spiste ventet piskene. En natt flyktet hun. Fra dette øyeblikket var hun ikke lenger en jente - hun var en kvinne. Hun så seg tilbake og sverget på at ingen noen sinne skulle stenge henne inne igjen - hun skulle være fri som ørnen.

Hun var så uskyldig, så vakker. Hun var ung, og det var lett for henne å hengi seg til å elske. Hun ga sin kropp hen til en lidenskap som var fylt av et sterkt ubehag. Hun trodde at en seng og et tak over hodet var den luksusen og det slottet hun hadde drømt om. Hver gang hun elsket mistet hun en stor del av seg selv. Det var som å dø og å gjenoppstå. En dag slutter hun å elske. Hun havnet i et fengsel som hun enda ikke har kommet ut av. Et fengsel hvor hun kun ser fire bokstaver som gjaller i hodet hennes og som hun prøver å glemme: h.o.r.e.

Hun gjenopplever gang på gang de lengste femten minuttene i sitt liv: hvor hun har noen foran seg som ser på henne, men som ikke

ser henne. Et sted hvor det er verdt å lyve, et sted hvor han har makten og han utøver den. Celeste returnerte aldri til drømmeslottet sitt. Hun var fanget i tårer. Hun endret navn til Samantha. Nå drikker hun whisky og champagne. Sånn bestemte hun seg.

Hun lukker øynene og ulike følelser skyller over henne. Hun vasker sin bleke kropp, plukker opp pengene som ligger igjen i den fortsatt varme sengen, og kjenner at hun har gjort sin plikt. Hun maler sine lepper godteri-røde og tar på de høye hælene som bringer hell. Med sitt miniskjørt, som etterlater veldig lite til fantasien, går hun til gatehjørnet og venter på en ny kunde å tilfredsstille. Med sin gylne hud, livlige ansikt, øyne med intenst blick og skummelt vakre utseende. Hun drømmer om å være en skuespillerinne, trippende på bordene og med sin sensuelle kropp som leker med lyset og skyggene i teatret.

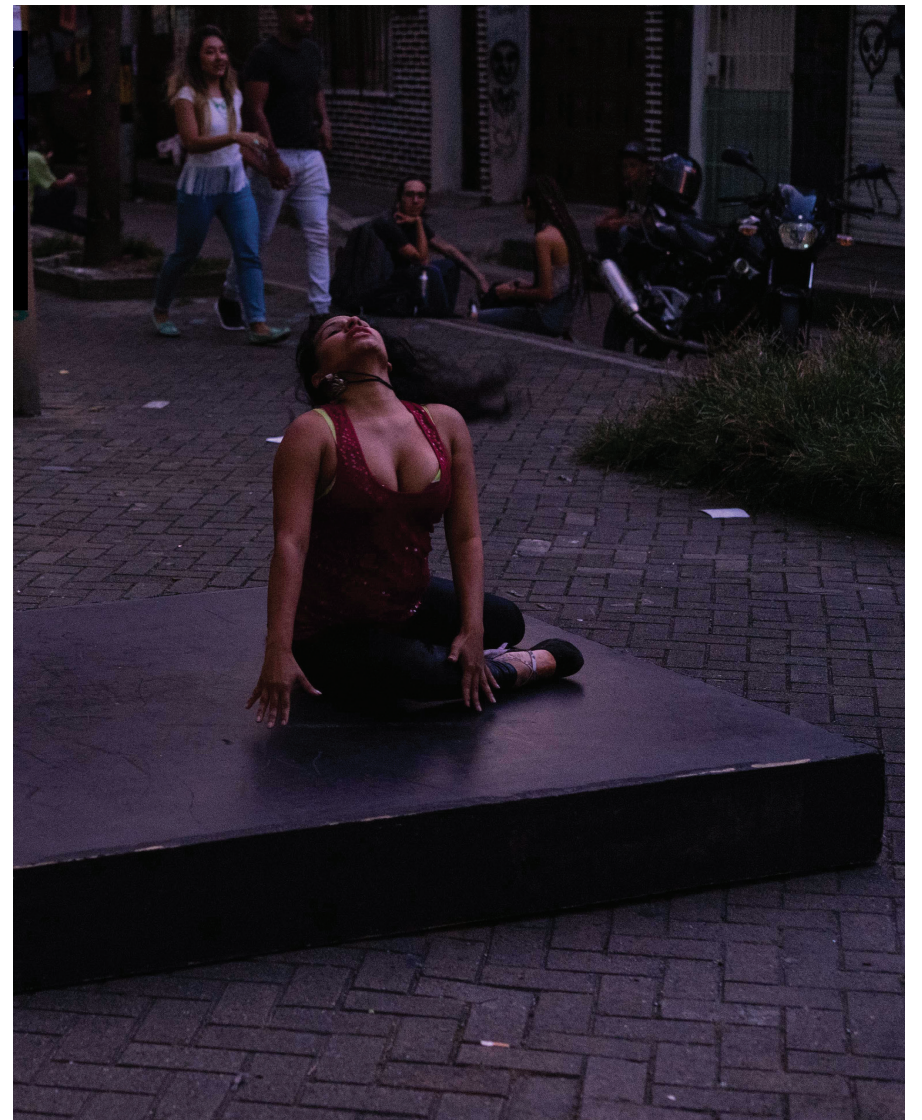
Samantha la all sin kjærlighet i sex. Kjærligheten hun aldri hadde. Kjærligheten hun ble nektet. Innenfor et roms fire vegger klarte hun å være en venn, rådgiver, elskerinne og kjæreste. Det var lett for henne å gjøre tusenvis lykkelige og ulykkelige. Hun fylte sine lommer og tømte andres. Nå har årene gått og hun står alene igjen.

Ay du dødelige kvinne, med den vuggende gangen, og det lange håret som er forheksende å se på. Din konstante flørting med guttene - som du forlot i transe, som aldri kan gi slipp på deg, og som alltid vil komme tilbake og være fortapt din kropp! Hvor er Chanel-parfymen du brukte? Gullet som dine elskere ga deg? Krystallskoene som du en dag prydet? Din favoritt whisky som fikk klærne dine til

å fly til evigheten. Du har ingen ting. Du vil ikke leve. Fordi ved hjørnet hvor du pleide å stå, hvor ingen forbipasserende unnslopp deg. I dag røver de ditt ansikt og din kropp freidig. Alt er over, ingenting er igjen, din karriere er over. Rynkene dine er synlige. De kom inn i livet ditt uten forvarsel, men er berettiget etter år uten søvn. Vandrende fra hjørne til hjørne. Å jakte og å bli jaktet på. Det har slitt på huden din.

Du har ingen arbeidsgiver som sørger for deg, og har ikke et sted å spare pensjon. Ansiktet ditt viser at du må pensjonere deg. Yrket ditt er flyktig. Så sent du oppdaget det! Du elsket pengene mer, men det samsvarte med hva du ga for det. Det etterlot deg med tomme hender, uten håp eller illusjon. Du falt i det spindelvevet som er så vanskelig å forlate, der du er fanget og ikke la du merke til det en gang. Du valgte den enkleste veien som er så vanskelig å gå. Du ga ungdommen til høyeste budgiver.

Hva følger henne i dag? En flaske billig alkohol som tjener til å bedøve smerten. En tom gate som venter på at hun skal bli funnet på fortauet ved siden av pestbefengt og vått papp. Der ligger hun på hennes siste hvilested, hvor månen ser henne stille, hvor natten gråter ved synet av en glemt alderdom som aldri oppfylte sine drømmer. En kald kropp ligger på fortauet. Vinden sveiper forbi for å nekte at ingen vil huske denne uheldige kvinnen. Ingen bjeller ringer for henne. Å, tusenvis av fotavtrykk hadde dette flyktig lyset – som fordi hun var vakker aldri kunne være seg selv.

FEMINISME FRÅ IXIMULEW

Gammal, gal, arrogant, hovmodig, heks, betrevitar, sosialist, kommunist, anarkist, hore, lesbe. Dette er dei feministiske omgrepa som blir seld til oss i dag. I våre urfolkssamfunn er det vanskeleg å snakke fritt om og identifisere seg med feminismen på grunn av desse mangfaldige definisjonane, konstruert av patriarkatet, og implementert gjennom media, på tross av vår kamp og motstand over tusenvis av år.

Av Caty Soc.

Illustrasjon: Manik Bankil

Vi bur i ei verd der den største fienden til menneskeheita for mange er oss kvinner. Ordet feminisme vart skrive og definert av dei personane som i si tid kunne skrive og lese, men dette var ikkje kvinner frå landsbygda, og langt mindre urfolk. For mange kvinner var femanisme kampen ein kamp for utdanning, men for oss som urfolk er feminismen kampen for identitet, for våre frø, for beskyttelse av familien, for beskyttelse av vår moder jord, for vårt territorium. Når vi snakkar om territorium refererer vi også til våre kroppar. Kroppar som beskytter seg, forsvarer seg, og som vil bli respektert. Vi urfolkskvinner har ikkje kome dit enda at vi snakkar om omgrepet feminisme, fordi vi har blitt nekta den verkelege betydninga av det. Vi har blitt nekta meininga og hensikta med ein ekte feminisme, som søker å foreine likskap, integritet og likestilling mellom kjønna. Derfor er det i mange tilfelle veldig vanskelig å snakke fritt om temaet. Likevel bruker vi den i vårt daglege liv i kvar handling, tanke og skritt mot bygginga av ei ny verd og ei frigjort menneskeheit, der alle kan ha eit verkeleg godt liv – *el buen viver*. Det gode liv som våre besteforeldre klarte å bygge på våre territorium gjennom sitt verdsbilete, eit verdsbilete der alle er uunverlege i bygginga, bevaringa og i reproduksjonen av mennesket.

Eg er kvinne av mayafolket, eit folk som revolusjonerer og har revolusjonert. Eg kjenner røttene mine og historia mi, og kvar gong dette systemet trykker oss ned gjennom diskriminering, valdtekt, rasisme og utestenging, blir eg i desse augneblinka fylt av ein inderleg varme. Den same varmen som har fylt dei tusenvis av kvinner som har gått, kjempa og gjort motstand i denne livet som er fullt av smerte, mot, diskriminering og rasisme. Heilt sidan invasjonen har det vore slik. I dag gir det meg styrke til å stå opp og ikkje vere underdanig. Deira energi er det som gir meg inspirasjon til å kjempe mot det patriarkalske, imperialistiske og rasistiske systemet, som kvar dag usynleggjer vår eksistens og vår historie om kamp og motstand. Denne varmen er det som gjer at eg og mange andre kvinner kan vere stemma til dei som druknar i stillheit fordi dei er redde for å snakke høgt, og til dei kvinnene som ikkje klarar å kvitte seg med smerta i hjarta sine fordi dei har blitt undertrykte, voldtatte, og kriminaliserte. Dette er vår daglege kamp saman med tusenvis av andre kvinner.

Vi forstår at kvinne ikkje er synonymt med moderligheit. Vår kosmovisjon og vårt verdigrunnlag har aldri fremma biverknader som kan skade menneske, og enda mindre når dei er eit produkt av vald. Vi kjempar for livet, for jorda, for vatnet, for lufta, for våre frø, for heile vårt territorium og for vår familie. Kvar gong nokon er ofre for vald, smerte, angst, og ulikskap, kjenner vi også alt dette. Vi står i solidaritet med desse menneska fordi dei er ein del av vårt territorium og ein del av våre liv. Vi må jobbe saman for å kunne oppnå og skape verkeleg sosial endring. Dette er vegen mot den folkelege feminismen som vi kvar dag er med på å bygge i våre område, der vi på nytt vever historia. Den historia som ein dag plutselig kom og reiv oss opp og vekk med sverd og med religion, der vi mista så mykje blod. Vi vil aldri miste håpet om å kunne seie til heile verda «vi eksisterer som urfolk». Vi kjemper og gjer motstand slik som våre forgjengarar gjorde. Vår kamp er ikkje ny. Dette gir oss mot til å fortsette å kjempe mot det systemet som undertrykkjer, marginaliserer og diskriminerer oss.

Der eg kjem frå er det ikkje nødvendig å seie at eg er feminist. Det er mine handlingar som forteller kven eg er. Eg vil kjempe og snakke for dei som er redde for å kreve og beskytte rettane sine. Eg har ein politisk retningsveg, sjølv om den teoretisk-akademiske definisjonen av feminisme har eit anna innhald. Eg vil ta vare på identiteten min, kleda mine, språket mitt, territoriet mitt, frøa mine, men meir enn alt moder jord. Fordi eg ønsker eit verdig liv for alle folk, kjemper eg saman med andre kvinner og menn som søker integriteten som trengs for å kunne oppnå *el buen viver*. Det vil ikkje bli lett, fordi kriminaliseringa og utnyttinga innanfor klassekampen er noko folkemordstaten har normalisert. Likevel mistar vi ikkje overbevisninga eller håpet om at vår generasjon ein dag vil bli den som lever i ei frigjort verd, der vi alle er hovudpersonar i bevaringa av ein modell som fremmar eit verdig liv.

Frå IXIMULEW GUATEMALA sender vi ei kjærleg og kamplysten helsing og ein solidarisk klem til alle dei som bidreg og kjemper for sosial endring . Må grensene aldri tillate oss å begrense våre kampar og vår solidaritet.

FEMINISTISK RAP? ELLER FEMINISTER SOM RAPPER?

I 2014 publiserte MTV en liste over de beste latinamerikanske rappere. Lista inkluderte ikke en eneste kvinne. Det gjorde imidlertid musikkvideoene. Avkledder kvinner som danset rundt menn. Ikke ukjent for noen som skulle like kommersiell hiphop. Men, utenfor lista finnes en rekke gode og interessante artister.

Et nærmere blikk på kontinentet åpner opp et musikalsk landskap. Det er ikke bare musikken som står i sentrum, men en kamp for frihet og respekt. En av dem er Guatemalanske Rebeca Lane. Lane og flere andre utfordrer de sexistiske og objektiverende stereotypene som finnes i mainstream hiphop og i samfunnet

Av Ingrid Fadnes.

Dette er en forkortet versjon av en tekst publisert i Samora 2016.

Foto: Rodrigo Silva

Million egg i hver eggstokk

Lane er en del av en ny generasjon rappere som er i vekst og bygger karrierer kollektivt framfor individuelt. Flere av hennes forgjengere har banet vei, slik som den puertoricanske rapperen Lisa M, en av de første kvinnelige rappere fra kontinentet med internasjonal suksess, pionerne i den argentinske gruppa Actitud María Marta som har holdt det gående siden 90-tallet og den chilenske rapperen Ana Tijoux med sine sosialt bevisste låter. En annen «veteran» er mexicanske La Mala Rodriguez som i 15 år har gitt rap på spansk et større publikum. Om det er mulig å sette MCs fra et helt kontinent i en felles kategori, kan denne nye generasjonen av kvinnelige MCs beskrives som en sosialt og politisk bevisst gruppe. De velger å rappe og synge om kampen for kvinners frihet og rett til å bestemme over seg selv foran å skryte om penger, berømmelse og hvor mange menn de kan få, i kontrast til sitt maskuline motstykke på hiphop scena. Selv om det helt klart finnes store variasjoner.

Vi hører svært lite om latinamerikanske kvinnelige rappere. Ernesto Lechner, reporter for Los Angeles Times og Rolling Stone, mener at noe av forklaringen finnes i kontinentets machokultur. «Det er virkelig en

machokultur, og det er et interessant paradoks fordi kvinners rolle i latinamerikansk musikk kan ikke undervurderes. Her har vi alt fra Gal Costa, til Ellis Regina, til Paquita La Del Barrio og selvfølgelig, La Mala Rodriguez. Latinamerikansk rap har funnet en tydelig identitet, særegen kontinentet, gjennom kvinner og særlig gjennom La Mala Rodriguez, og Chiles Anita Tijoux, men også gjennom rapperen Goyo til Colombias Choc quib Town». Lechner slår fast at «det er kvinner som skaper det mest interessante lydbilde i latinamerikansk rap».

Få forbinder nok Mellom-Amerika med hiphop, men Lane og hennes kollektive prosjekt med flere andre latin-amerikanske rappere åpner døra for langt flere kvinnelige MCs. Ikke bare rap, men også graffiti, breakdance, DJing og beatbox. I løpet av kort tid har Lane gått fra å være radiojournalist og aktivist, til å bli en viktig referanse for hiphop scena, ikke bare i Guatemala, men i hele Latin-Amerika, og også blant den latinamerikanske diasporaen i USA. Det siste året har utallige artikler om Lane dukket opp i alt fra Vice til Cosmopolitan og The Guardian.

Den nye generasjon av latinamerikanske kvinnelige MCs bruker musikken for å sette

Foto: Rodrigo Silva

«Jeg bruker musikken for å uttrykke mye av det jeg ikke kunne som aktivist i Guatemala. Som artist har jeg større frihet, jeg føler jeg kan si mer nå enn det jeg kunne før.»

- Rebeca Lane, rapper

ord på undertrykkelsen mot kvinner. Samtidig fremheves styrken kvinner har til motstand og til det å ha mot for å eksistere som kvinne i det hele tatt. Tekstene er dypt forankret i mangel på likestilling; utilstrekkelig tilgang til helsetjenester og seksualundervisning, prevensjon og abort, menneskehandel, vold i det offentlig rom, vold i forhold og i familier, voldtekt og femicide. Det siste, femicide, massedrap på kvinner, er et sentralt tema i dag i flere latinamerikanske land hvor tallene på antall drepte kvinner, drept kun fordi de er kvinner, når absurde tall.

I Lanes låt «Bandera Negra» («Svart flagg») langer hun ut mot rapperne som bruker homofobisk språk og kvinnehat for å fornærme hverandre, eller som skryter av sine huevos (egg, eller her forstått som det å «ha baller») «Jeg er har fått en million egg i hver eggstokk. Det gjør ikke meg noe mer av en kvinne, eller du mindre av en mann», rapper Lane.

Aktivist og feminist

Lane blir beskrevet som en feminist, anarkist og aktivist. Hun synger om alt. Rettferdighet for volden påført tusenvis i Guatemala under den 36 år lange krigen, seksuell frihet for alle kjønn, en korrump stat, den historiske undertrykkelsen, og kvinners rett til frihet. For henne har musikken vært en mulighet

for å kunne uttrykke det hun mener var utfordrende som aktivist.

– Jeg tror jeg kan si mer nå enn det jeg kunne før. Jeg har i flere år vært en del av det organiserte sivilsamfunnet i Guatemala, gjennom mindre kollektiver, men den politiske forfølgelsen her er hard. Det er tøft for mange som organiserer seg og snakker makta i mot, og verst er det i periferien i byene og ute i de rurale områdene.

Da Lane entret hiphop scena i Guatemala ble hun satt i båsen «feminin rapper». En merkelapp hun gjentatte ganger har utfordret. Merkelappen er ikke uvanlig. Også i Norge er tendensen den samme. Det er et «jente-band», men aldri et «gutte-band». Kvinner i en tradisjonelt mannsdominert scene vil bli oppfattet som noe utenom det vanlige. Lane har ikke noe i mot å bryte barrierer, men er opptatt av at fokuset må ligge på å bryte ned stigma og å gjøre scena til en felles arena uansett kjønn. Veien dit er uansett lang, og for å komme dit har Lane valgt å å jobbe hovedsakelig sammen med jenter og arrangerer workshops og konserter med kun jenter på scena. Dette har har gitt henne en ny merkelapp: «feminist rapper».

– Musikken min er ikke feministisk. Men jeg er feminist. Hvem jeg er reflekteres i

Illustrasjon: Almudena Saavedra Amaya.

musikken min, men det er feministgrupper som har plukker opp sangene mine og gjort dem til «sine». Det synes jeg er bra, det er viktig for meg at folk identifiserer seg med musikken, men den er ikke eksklusiv for noen.

Da hun studerte sosiologi på universitetet San Carlos i Guatemala by var hun aktiv i flere politiske grupper. Den viktigste kampen var den mot straffefrihet fra borgerkrigen i Guatemala hvor minst 200 000 mennesker ble drept og mer enn 45 000 forsvant. Flere av Lanes familie kjempet på venstresida i Guatemala og i 1981 forsvant hennes egen tante.

– Min egen fortid og historie påvirker meg og valget å jobbe med rap kommer som en direkte konsekvens av det. Jeg bruker musikken for å uttrykke mye av det jeg ikke kunne som aktivist i Guatemala. Som artist har jeg større frihet, jeg føler jeg kan si mer nå enn det jeg kunne før.

Vold mot kvinner

Kampen mot kjønnsrelatert vold er hard og komplisert mange steder i verden. Mellom-Amerika er et av de områdene i verden hvor statistikken for vold mot kvinner, og femicide er skyhøy. Vold og straffefrihet preger regionen og i Guatemala blir kun 3 prosent av alle anmeldte tilfeller av vold og overgrep mot kvinner blir oppklart. Volden har en kjønnsdimensjon og bare i Guatemala anmeldes det hvert år 44 000 voldstilfeller mot kvinner og opp til 700 kvinner drepes årlig.

Nesten halvparten av latinamerikanske kvinner sier de har vært utsatt for seksuelle overgrep. Den siste tiden i Brasil har avdekket flere svært voldelige voldtekter som beskrives av kvinnebevegelsen som en voldskultur rettet mot kvinner. Hvert 11 minutt blir en kvinne i Brasil voldtatt. Latin-Amerika har noen av de strengeste abortlover i verden og millioner av kvinner gjennomgår utrygge aborter hvert år. I Lanes eget hjemland blir tusenvis av kvinner under 18 år giftet bort hvert år. Guatemala har også en av de høyeste tallene for ungdomsgraviditet i regionen.

I november 2018 slapp Rebeca Lane musikkvideoen «Ni una menos» (ikke en mindre). Låta og videoen er inspirert av de massive kvinnemobiliseringene de siste årene mot vold mot kvinner. Historisk store demonstrasjoner har funnet sted i blant annet Argentina, hvor videoen også har hentet klipp fra, i Mexico, i Spania og i Chile.

Ny liste – like nedslående

I september 2018 publiserte magasinet Vice en liste over de 13 beste MCene i Latin-Amerika. Her en kun en kvinne med, Ana Tijux. Å overse Tijux i 2018 vil være nærmest umulig, men likevel overser lista mange. Kan det være tekstene som gjør det? Latin-Amerika tidsskriftet ba Rebeca Lane dele sin spilleliste. Her er det en blanding av artister fra Latin-Amerika, Europa og USA. Du finner den på Spotify: Raperras av Rebeca Eunice Tamayac.

NI UNA

av Rebeca Lane

Quisiera tener cosas dulces que escribir
pero tengo que decidir y me decido por la rabia
5 mujeres hoy han sido asesinadas
y a la hora por lo menos 20 mujeres violadas
eso que solo es un día en Guatemala
multiplicalo y sabrás porqué estamos enojadas.
no voy a andar con pinzas para quien no entienda
que esto es una emergencia y estamos preparadas.
no soy pacifista no me exijan cosas que no ofrezco
no pedí un pedestal ni lo merezco
soy como las otras hartas de andar con miedo
agresiva porque es la forma en que me defiendo.
no tengo privilegio que proteja este cuerpo
en la calle creen que soy un blanco perfecto
pero soy negra como mi bandera y valiente
en nombre mío y en el de todas mis bisabuelas.
la curandera que murió de tantos golpes
porque el hombre que la amaba realmente la odiaba.
la otra que fue abandonada con un hijo
y cuando se enfermó tuvo que mandarlo a un hospicio.
esta va por mi porque a los 15 años
me atravesó la cara un golpe desde su mano
porque ningún humano se hizo presente
el día que un delincuente me dejó el pezón marcado.
esto va por la niña de 9 años
obligada a un embarazo porque la violó su hermano
una niña sin derechos porque el clero
considera que el aborto es peor de lo que le han hecho.
me remito a los hechos
no voy a explicarle con dibujos a ningún macho de esos
que creen que con su intelectualidad nos van a venir a educar
sentados en su privilegio.
no tengo privilegio que proteja este cuerpo
en la calle creen que soy un blanco perfecto
pero soy negra como mi bandera y valiente
en nombre mío y en el de todas mis bisabuelas.
cuéntanos bien en las calles somos miles
desde México hasta Chile y en el planeta entero
en pie de lucha porque vivas nos queremos
no tenemos miedo no queremos a ni una menos.
díganme loca histérica y exagerada
pero hoy canto en nombre mío
y el de todas mis hermanas
no nos acusen de violentas esto es autodefensa
estamos en resistencia ya no somos indefensas.
...
pero soy negra como mi bandera y valiente
en nombre mío y en el de todas mis bisabuelas

NOT A WOMAN LESS

I'd like to have sweet things to write
But I have to decide and I choose anger
Today 5 women have been murdered
and at least 20 women are raped per hour
that's just one day in Guatemala
multiply it and you'll know why we're angry
I will not walk with tweezers for those who don't understand
that this is an emergency and we are prepared
I'm not a pacifist, don't demand what I don't offer
I didn't ask for a pedestal nor do I deserve it
I'm like the others, tired of walking with fear
Aggressive because this is the way I defend myself
I don't have privilege that protects this body
In the streets they think I'm the perfect target
But I'm black like my flag and brave
in my name and in the name of all my great-grandmothers
The healer who died from many hits
because the man that loved her actually despised her
The other who was abandoned with a child
and when he was sick had to send him to an hospice
This one goes for me because at 15
my face was pierced by a hit from his hand
Because no human made themselves present
the day that a criminal left my breast marked
This one goes for the girl who is 9
forced to carry a pregnancy because she was raped by her brother
A girl with no rights because the clergy
thinks that abortion is worse than what has been done to her
I refer to the facts,
I will not explain with drawings to any of those men
that think that with their intellectuality they will educate us,
sitting in their privileges
I don't have privilege that protects this body
In the streets they think I'm the perfect target
But I am black like my flag and brave
in my name and in the name of all my great-grandmothers
Count us properly in the streets, we are thousands,
from Mexico to Chile and in the entire world
Stand to fight because we want us alive
We have no fear, we don't want not a woman less
Call me crazy, hysterical, (one who) exaggerates
but today I sing in my name
and in the name of all my sisters,
Do not accuse us of being violent, this is self-defense
We are in resistance, no longer defenseless

But I am black like my flag and brave
in my name and in the name of all my great-grandmothers.

SKYLDIGE NYTELSE

Når feminister danser til sexistiske låter.

Av Elida Høeg.

Jeg ble plutselig hekta på Drake og The Weeknd for noen år siden. Det var helt annerledes enn alt jeg pleide å høre på, og jeg spilte dem på repeat døgnet rundt. Jeg digga det, men mest aleine med høretelefoner på. Én kveld jeg trodde bare jeg var hjemme og skrudde opp volumet så høyt jeg kunne, kom romkameraten min inn på rommet mitt med store øyne og spurte: Liker *du* det her?

Tekstene til Drake og The Weeknd uttrykker sexisme på alle nivåer, selv om det ikke alltid er like eksplisitt. Du finner patronisering: I'll give you someone to look up to / you can even call me daddy. Slutshaming: Ever since I left the city you / started wearing less and going out more. Og trusler om seksualisert vold: Ringtone on silent / and if she stops then I might get violent. Siste linja her pleier jeg å synge høyt med på. Og ja, *pleier*, for jeg er like hekta på det ennå. Jeg sitter på bussen og synger at jeg skal slå dama om hun slutter å suge meg. Hvor sjukt er det på en skala fra en til ti? Elleve?

Å være feminist i verden er ikke alltid like lett. Drake og The Weeknd er selvfølgelig ikke de første artistene som har eksponert meg for misogyni i sangtekstene sine, Eminem var forbildet mitt da jeg gikk på barneskolen. Forskjellen nå er at jeg veit hvor destruktive disse tekstene kan være, hvor stor påvirkningskraft de potensielt kan ha – men jeg liker fortsatt låtene. Sånn får «Hotline Bling» den kognitive dissonansen til å skingre ekstra surt. Det er min feministiske guilty pleasure, som jeg ikke kan la være å danse til (eller bruke som soundtrack til å skrive denne teksten). Skammelig. Men før vi går inn på om denne ivrige lyttinga gjør at kvinneforakten invaderer kroppen min uten at jeg merker det, skal vi se nærmere på bruken av begrepet.

Guilty pleasure sto på trykk i New York Times for første gang i 1860, og skulle beskrive aktiviteten på et bordell. Det handlet om menn som nøt noe de visste var moralsk utafor. Seinere, da uttrykket ble tatt i bruk om musikk, filmer og bøker, var det for å vise at man var kulturelt innafor. Å kalle noe en guilty pleasure ble å vise distanse, å

signalisere at noe egentlig ikke inkluderes i en ellers sofistikert smak, men en kunne nedverdige seg selv til å konsumere det ved å samtidig anerkjenne at det var søppel. Det er elitistisk, og i noen sammenhenger et uttrykk for sexisme. Når noen skal sette på en guilty pleasure på fest, er det for eksempel ofte artister som Britney Spears eller et boyband fra nittitallet. Pop-musikk av og for unge jenter har tradisjonelt blitt sett på som mindre verdt enn musikk som har hatt flest gutter i fanskaren. Det har liksom vært litt flauere å like, og må pakkes inn i en guilty pleasure for å kunne bli spilt. Det er et anekdotisk bevis, men jeg har til gode å se at noen setter på Linkin Park, Eminem eller Blink 182 med samme brydde mine, selv om jeg kanskje egentlig burde være glad for det. Et annet eksempel er samleplata *Guilt by Association* som ble gitt ut i New York for ti år siden. Albumkonseptet gikk ut på at store pop-artister som Destinys Child, Spice Girls, Take That, Wham! og Mariah Carey ble covra av skjeggete fyrer med rocke-integritet, som Devendra Banhart, Jim O'Rourke og Bonnie Prince Billy – 14 av 16 av coverne var menn. Navnet *Guilt by Association* hinter til at det er ukult å assosieres med artister som ikke har overvekt av cis-menn i fanskaren, men de kule rockegubbene skulle tross alt lage kunst av den kommersielle suppa... Det går imidlertid framover: På volum 3 av *Guilt by Association*, gitt ut i 2011, er det ikke lenger «jentepop» som er flaut å assosieres med, men «pikkrock»: Band som Poison, Cinderella, Whitesnake og Mötley Crüe. Det var riktignok fortsatt flesteparten menn som lagde nye versjoner av dpikklåtene, men likevel.

Da Ryan Adams covra Taylor Swifts album 1989, jublet mange musikkjournalister. En av dem skrev at Adams tok «all the guilt out of the guilty pleasure». Før var det jo ikke mulig å høre på Taylor Swift uten å skamme seg, men Adams gjorde det stuerent. Han fikk fram den ekte dybden i sangene hennes, og åpnet musikkanmeldernes ører for den gjemte – men åpenbart iboende – kvaliteten i dem. I ettertid har mansplaininga av Swifts låter fått hard medfart av feministiske kritikere, og jeg har inntrykk av at begrepet guilty

pleasure som betegnelse på musikk som ikke passer inn i rockegubbenes standard går mer og mer i oppløsning (misforstå meg rett her, det finnes mange kvinnelige rockegubber). Hurra for det! Da kan vi konsentrere oss om feministiske guilty pleasures i stedet.

For de er jo kjipe. Internaliserer vi budskapet ubevisst når vi synger med, selv om vi er bevisste på hvor fjernt det er? Jeg liker å tro at vi har hardere hud enn som så. Samtidig er ikke det noe grønt lys til å sluke sexistiske tekster ukritisk. Jeg liker å tenke på det som en øvelse i å kjenne sin fiender, i å identifisere hva som skurrer. På den måten kan vi holde dritten på en armlengdes avstand og fortsatt ha det gøy på dansegulvet.

Jeg gjorde en liten, anonym spørreundersøkelse blant feministiske venner av alle kjønn. Spørsmålet var: Hva er din feministiske guilty pleasure og hvorfor? Her er svarene:

Destinys Child - Cater U
Den handler jo om hvordan Hun bare skal sture hjemme, pynte seg, holde seg slank og vente på at Han kommer hjem, hvorpå hun gjør hva som helst for han, som en trist klisje av en housewife. Men når sangen først kommer på, lever jeg meg gladelig inn i den fantasien og fantaserer om en dritkjekk fyr som ser på rumpa mi imens jeg lager mat.

Blurred Lines – Robin Thicke, T.I. og Pharrell
Neiiiiida.

Taylor Swift - Love Story
Blir så ufattelig glad av å høre den sangen. Sangen viser frem unge jenter som er helt passive ovenfor kjærlighet og som har som høyeste ønske å gifte seg. Sånn synes jeg ikke det burde være.

N.E.R.D – She wants to move
Kanskje ikke egentlig sååååå guilty, men litt guilty, pleasure. Nostalgitrip deluxe. Jeg syntes musikkvideoen var så sexy, min første kjendis-crush var Pharrell Williams. Det er

jo en fet låt fortsatt, syns jeg, som jeg gjerne hører på fest men helst ikke setter på sjæl!

Shaggy – It Wasn't Me
Han kisen her har åpenbart vært utro, men søker tilflukt hos tjommien. det må da værre lov å knulle litt rundt, sier den støttende tjommien. ingen selvkritikk der, pimpen må jo ha sitt. men altså, hvis hu ligger med en annen kis så er a selvsagt slut og rett ut. for han eier selvsagt deres mansion, sitter på materiell rikdom, dermed overtak. så sammen skriver kompisene ei hel liste med unnskyldninger. uansett hvor fucked han er, nærmest komedie ("caught me on the camera / it wasn't me"), finnes det alltid en pimp unnskyldning. altså, noe finner jeg på her. men god historiefortelling! har pumpa denne på anlegg mens jeg kryssa Sofienbergparken en sommerkveld ("siste låta før byen") fordi den groover så grovt. selv dama synger med for full hals. inni føler vi alle skam, men Shaggy legger definitivt grunnlaget for en topp nice kveld her.

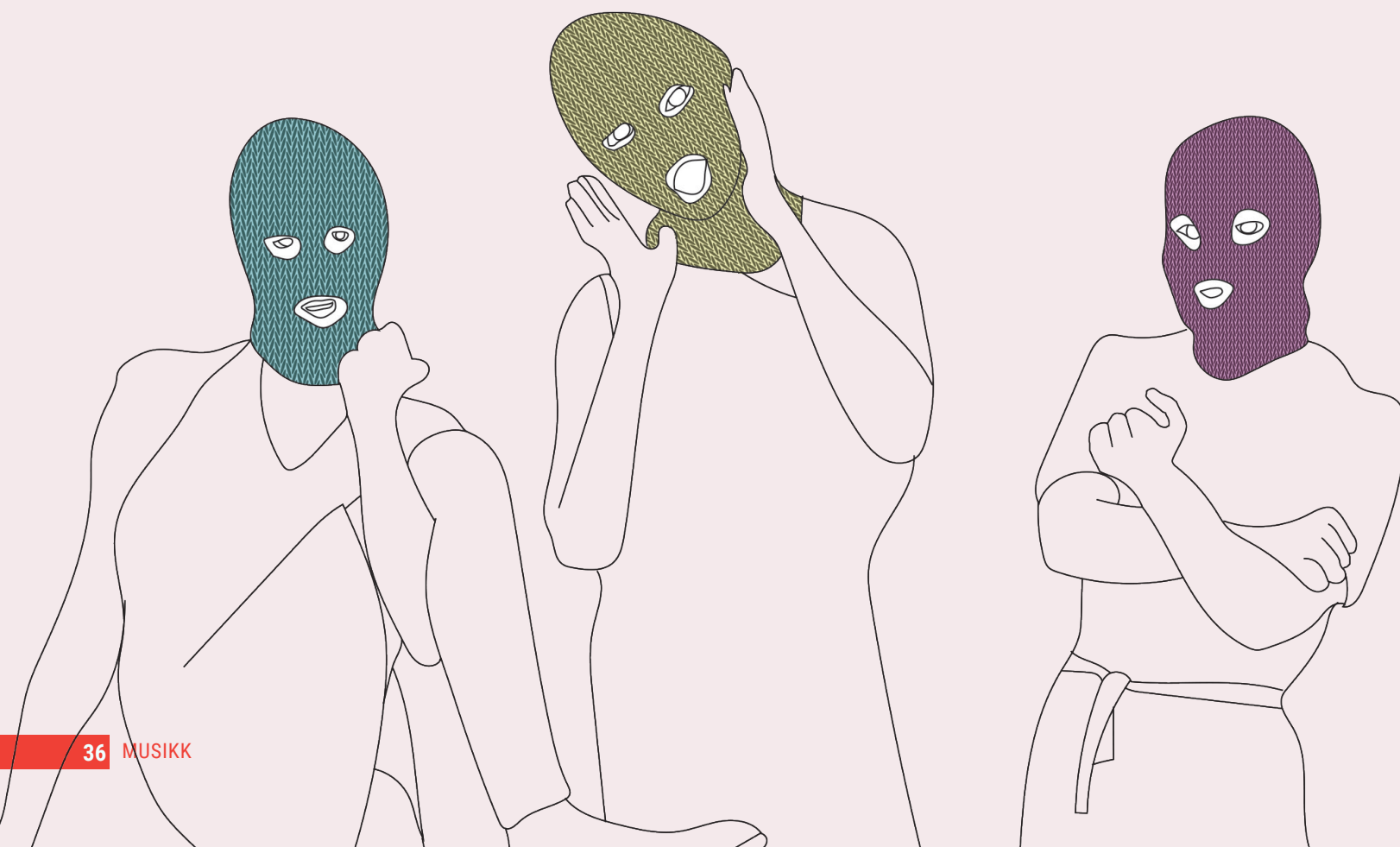
Pussycat dolls – Don't Cha
Kan også tolkes feministisk. Jmfr pole dance. I så fall:

Hit me baby one more time – Britney Spears

Også, til slutt, dette forbilledlige svaret:

Jeg har tenkt meg mye om, men jeg tror faktisk ikke antifeministiske guilty pleasures er noe jeg driver med! Jeg har slutta å høre på Kanye pga tekstene, det nærmeste jeg kommer er nok en del sørstatsrap der jeg ikke får med meg hva som sies, men jeg kan ikke kalle det guilty pleasures heller fordi jeg ikke føler meg guilty, og jeg slutter å høre på ting som jeg ikke kan stå inne for. Det er så mye bra musikk i verden at jeg ikke har tid til å høre på folk som har dårlige holdninger

UGLY GRRLS

Når feminister tar over DJ-spakene.

Av Ugly grrls.

Ugly Grrls startet i 2012 da Dåra og Atma inviterte det danske elektro-punk-bandet «Mor» til støttekonsert for Pussy Riot, på undergrunnsscenen Barrikaden. Det var få kvinner og queers i undergrunnsscenen på den tiden, og Ugly Grrls oppstod som en reaksjon på manglende kvinner i booking, på scena, bak lydbordet og dj-spakene.

Ugly Grrls tok opp arbeidet igjen i 2018, men da med flere medlemmer. Nesten samtlige av Ugly Grrls medlemmene har vært med å drive klubbscenen Maksitaksi og Radiorakel, verdens eldste kvinneradio. Endringene i Oslo fra 2012 har vært drastiske. Flere klubber er lagt ned og flere av de stedene vi frekventerer er i ferd med å gå tapt. Lokaler blir dyrere når lovnader om «løft» fører til gentrifisering.

Dansegolvets kurator

Å drive med musikk, og i vårt tilfelle å være DJs, er frigjørende. Man er en slags kurator for dansegulvet og har muligheten til å kunne bevege et rom etter sine egne ønsker. Å kunne representere skeive stemmer, kvinners stemmer og musikk produsert av folk vi er inspirert av, gjennom det de snakker om eller det de står for, er veldig kult.

Vi synes det er enklere å gjøre ting sammen som kvinner. Det å være kvinne i et mannsdominert uteliv byr på utfordringer. Vi må ta plass og slå tilbake på sexisme. Det er derfor betryggende og myndiggjørende for oss å jobbe sammen i et feministisk kollektiv med kvinner.

Da Karina startet som DJ, kanskje allerede den første kvelden hun spilte plater, kom en fyr bort til henne. Han begynte å skru på EQ-knappene på mixeren. Ingen introduksjon, ingen forklaring, bare skrudde. Hun stod litt forfjamset og lurte på hvem faen han trodde han var. Så sier han at han syns det høres bedre ut slik, har vært DJ i flere tiår og mente hun ville sette pris på det senere. Hun gjorde det ikke da og gjør det fortsatt ikke. Den måten å «lære vekk kunnskap» er umyndiggjørende og ukul. – Vi vil heller spille

jævlig på vår måte enn at noen skal stå på siden og fortelle oss hva vi skal gjøre.

Gi litt faen

Bakgrunnen til navnet og konseptet, kommer fra 90-talls feminismen som oppstod i punkens riot grrrl bevegelse. Kollektivitet og kvinner som står opp for hverandre er grunnlaget for Ugly Grrls. Det kollektive står for å dele skills, bygge videre på hverandre og å la konkurranseinstinktet eller prestasjonsprektigheten ligge. Det viktigste er å støtte hverandre og å oppfordre hverandre til å innse det vi gjør er bra, men som vi kan glemme av og til. I tillegg kommer Ugly Grrls fra det å vise seg som «seg sjæl», ikke la samfunnets normer eller sosiale konvensjoner bestemme over hva du skal gjøre eller hvordan du skal bevege deg innen et sosialt rom. Våg å være litt stygg og gi faen - gjør det på din måte.

Endrer vi musikken og dansegulvet?

Alle i kollektivet har forskjellige praksiser på hvordan vi lager et sett. Noen av oss prioriterer kvinnelige og skeive artister innenfor de sjangrene som vi spiller. Noen lager sett som er sjangerbasert og kun i forhold til hvordan man syns ting passer sammen.

Det som er viktig for alle i kollektivet er at musikken ikke er sexistisk, rasistisk eller undertrykkende. Vi tror at kvinner og skeive har andre perspektiver enn cis-menn. Dette kan være måten musikken produseres og forstås på. Det kan være små subtile beskjeder. Kanskje det kommer ut i en slags aggressivitet i verket, eller elementer som er gjenkjennelig for et publikum som vanligvis ikke dominerer musikkscenen.

Vi er tydelige på våre politiske meninger når vi spiller. Dette gjør vi for å skape trygge rom der kvinner og queers skal kunne ta mer plass, og at ingen skal oppleve trakassering. Det at det er kvinner som står bak DJ-spakene tror vi i seg selv vil kunne gjøre en liten forskjell, men det å spille som et feministisk kollektiv - enda mer!

HAN, HUN, JEG

Tekst og foto av Liam Duran.

1 Informasjonen som finnes om oss i samfunnet er ikke tilstrekkelig. Mine meninger og erfaringer, sammen med historiene til andre transmenn, kan kanskje hjelpe å skape en større bevissthet rundt maskuline transkjønnede i det cubanske samfunnet. Jeg heter Liam Duran. Jeg er fem år på vei i en prosess hvor jeg forsøker å synkronisere mitt ytre med mitt indre. For å forklare prosessen min bruker jeg det jeg velger å kalle merkelapper. Ikke for å sette folk i bås, men for å ha språklige verktøy. Dersom jeg skal sette en merkelapp på mine erfaringer fra årene i en prosess, vil det være noe som mange kaller kjønnsbytte fra kvinne til mann.

2 I februar 2014 dro jeg på konsultasjon for første gang. Etter 20 minutter med venting ble jeg ropt opp. Jeg ville egentlig at kjæresten min Lorena skulle bli med inn, men visste at jeg måtte gjøre det aleine. «Lykke til», sa hun. Vel inne satt ble jeg møtt av tre leger. En dame som het Maira, en eldre mann, ei jente på noen og tjue. Alle hadde vennlige uttrykk i ansiktet. De stilte meg mange spørsmål. Et av dem var det store spørsmålet: hvor lenge har du følt deg som mann. Uten å være redd for at de kunne misforstå meg, måtte jeg fortelle dem at jeg ikke følte meg som mann. Og at jeg ikke visste hvor lenge jeg hadde følt meg som jeg gjorde.

«Så hvordan føler du deg da?» fortsatte de. «Det er vanskelig å si. Alt jeg vet er at jeg ikke er tilfreds med mitt eget utseende. Jeg husker da jeg var fem år så misunte jeg kroppen til en gutt i klassen min. Jeg ville være som han, ha kjærestene han hadde, kle meg som han gjorde. Leke med lekene han hadde. Med tiden begynte jeg å undertrykke denne lengselen fordi jeg ikke forstod hva som skjedde med meg. Alt jeg skjønte var det jeg følte meg uglesett av samfunnet. Samfunnet fortalte meg jo at jeg skulle ha guttekjærest, at jeg skulle være en jente slik merkelappen 'jente' tilsa. Det er som om jeg har levd hele livet utkledd som en jeg aldri ønsket å være. Alt i alt så vet jeg ikke om jeg føler meg som mann, alt jeg vet er at jeg ikke kan fortsette å late som jeg er kvinne».

4 På et sted i prosessen, forvandlingen, er vi mye forskjellig. Vi har mange merkelapper. Jeg gikk fra å være en maskulin lesbe, til en metroseksuell mann, som derfor også ble satt i båsen «homofil». Flere tror jeg er homoseksuell fordi jeg fortsatt har feminine trekk. Og jeg forstår dem faktisk til en viss grad. Samfunnets begrensede forståelse av maskulinitet er sterk. Til og med jeg etterlignet de verste trekkene av «maskulin» oppførsel i starten av min prosess fordi folk kalte meg «homse». Det ordet plaget meg veldig på den tida. Det er jo ingen som ønsker å bli diskriminert på grunn av sine preferanser. Og mest av alt ønsket jeg bare å gå ubemerket hen.

5 I dag tror jeg at jeg nesten er i mål. Jeg sier nesten, fordi synkroniseringen av det ytre og indre er mer komplisert enn det å til slutt fysisk se ut som en mann. Det har jeg forstått med tiden, da det fysiske ble mindre viktig. Dersom jeg hadde visst alt jeg visste nå da jeg starten hadde alt blitt annerledes for meg. Men jeg måtte vel gjennom hele denne prosessen for å komme dit jeg er i dag.

6 En gang het jeg Heydi. Som barn var jeg Raúl, senere ble jeg til Kevin, til slutt ble jeg Liam. Heydi, Raúl, Kevin, Liam. Lesbisk, homofil, trans. Hva mer. Om jeg må identifisere meg som noe, så kan jeg stolt si at jeg er et transkjønnet menneske. Akkurat, menneske.

Teksten er et utdrag av Liams korte, nesten dagbokaktige fortellinger, om veien fra Heydi til Liam. Liam har dokumentert transkjønnede menn på Cuba i prosjektet Alma Azul. Ideen bak prosjektet er å normalisere kvinner som velger å bli menn. De er fedre, venner, de er kjæresten og de er sønner.

HVA I HELVETE? DISKUTERER DE SERIØST ABORTLOVEN I NORGE?

Reisebrev 25. november 2018 fra LAGs solidaritetsbrigade «Brigada Fosforos», Pará, Brasil.

«Sem feminismo, não há socialismo!»; «Finner vi oss i det? Nei!»

Dette er noen av kampropene vi har gullet oss hese på gjennom høsten her i Brasil. På de jordløses bevegelse (MST) sin skole utenfor Sao Paulo, Escola Nacional Florestan Fernandes (ENFF), bestemte vi oss for at vår brigade skulle hete «Brigada fosforos» og fokusere på kvinnekamp og klassekamp. Navnet viser til den første streiken i Norge fra 1889 som ble utført av kvinnelige fyrstikkarbeidere på to fabrikker i Oslo. Kvinnene som jobbet med å lage fyrstikker fikk elendig lønn, pådro seg helseskader av den giftige fosforen og arbeidet i uholdbart lange dager. Som en protest tok de saken i egne hender, og da Anna gikk opp på talerstolen og ropte ut til sine kollegaer: «finn vi oss i detta?» fikk hun et klart og tydelig svar fra sine kollegaer, «NEI!». På tross av at streiken ikke fikk presset gjennom alle kravene, fikk den stor støtte og skapte grunnlag for de utallige streikene og arbeiderkampene som har fulgt i ettertid i Norge.

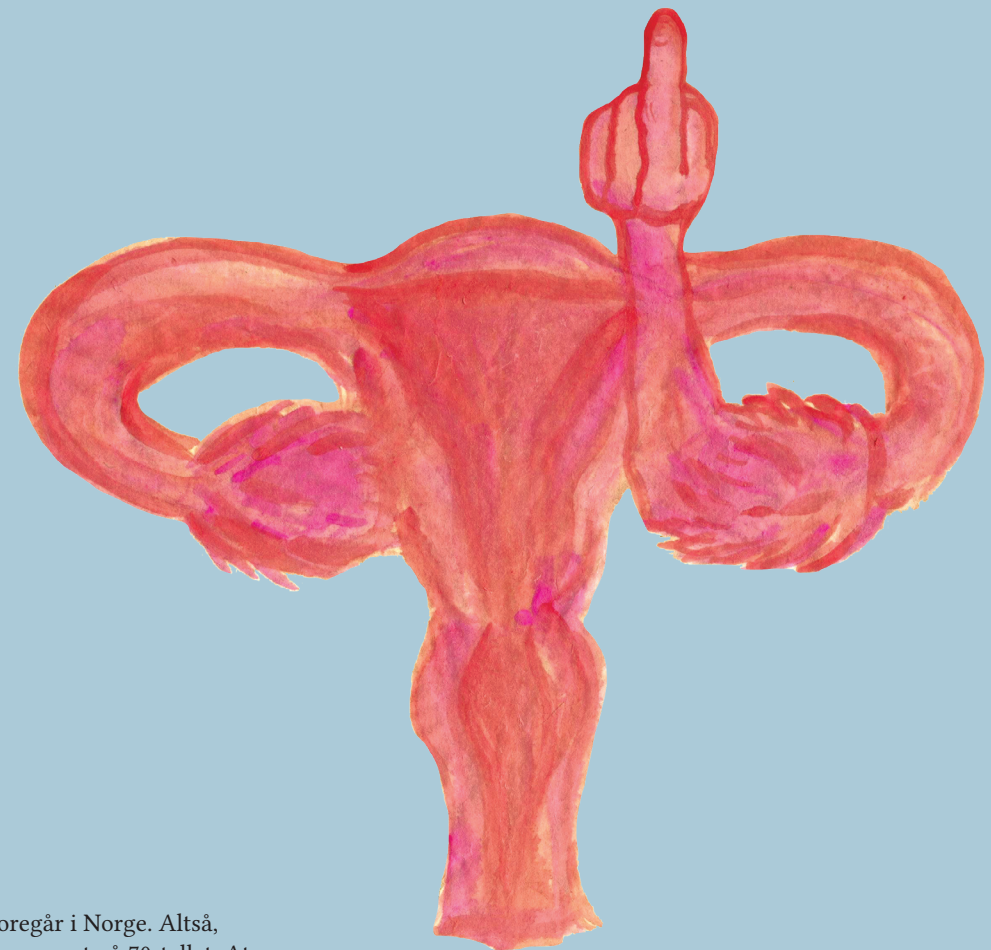
På ENFF fikk vi lage vår helt egen mistica, et slags samlende politisk teater. Da vi diskuterte oss frem til hva vi ønsket å fokusere på, peilet vi oss raskt inn på kvinnekamp i Norge.

Vi valgte å ha et historisk perspektiv, da det var viktig å vise at vi i Norge også har kjempet de samme kampene som nå kjempes i Latin-Amerika og store deler av verden forøvrig. Den ene kampen vi trakk frem, var fyrstikkarbeiderstreiken fra 1889. Den andre var kampen for kvinners reproduktive rettigheter. «Kvinnenes harde kamp førte til selvbestemt abort i 1978», avslutter teksten vi lagde i fellesskap til portonjol, en blanding av spansk og portugisisk, slik at alle som deltar på kursene på ENFF skal forstå. Slik at de skal vite at også i Norge har vi kjempet de samme kampene som kjempes her i dag. Og at vi er i Brasil blant annet for å protestere i solidaritet, side om side, mot de konservative kreftene som kvester kvinners frihet. «Sem feminismo, não há socialismo», roper vi.

«Hva i helvete? Diskuterer de seriøst abortloven i Norge?». Altså, vi fikk sjokk. Store deler av vårt informasjonsarbeid rettet mot norske hjerner har fokusert på Bolsonaro's hatefulle ytringer mot blant annet kvinner. Og hans frieri til konservativt kristne velgere. Vi har ropt i demonstrasjoner, vi har lagt ut #EleNão-bilder på Instagram og vi har skrevet artikler om hvor mørk fremtiden blir for marginaliserte folk i Brasil med Bolsonaro ved roret. Og så satt vi der da, med litt dårlig internettdækning, og tok inn over

oss kampen som nå foregår i Norge. Altså, den vi trodde vi hadde vunnet på 70-tallet. At den sittende blå-blå regjeringen rokker ved en kamp vi trodde vi hadde kryssset av i forrige århundre, er vanskelig å ta innover seg. Etter sjokket, frustrasjonen og sinnet har vist seg, velger vi å bruke den kraften til å si ifra på sosiale medier. «Aldri mer strikkepinner! Både i Norge og Latin-Amerika må kvinner kjempe for å holde religion og politikk ute av livmoren vår. Brigaden står i solidaritet med de som demonstrerte i gatene i går mot innskrenking av abortloven, og med alle kvinner som kjemper for retten til å bestemme over egen kropp og eget liv! Kristenmakt er kvinneforakt! Menn fra oven, rør ikke loven!».

De høyrevridde kreftene vi ser vokse frem i dag er internasjonale, akkurat som en kolonialismen, imperialismen og fascismen. På den ene siden av jordkloden uttrykker Bolsonaro at det var en tragedie at han fikk en datter, og på den andre siden bruker Solberg abortloven og kvinners selvråderett over egen kropp i et politisk maktspill. Vi må derfor stå sammen, kamerater, i internasjonal solidaritet på tvers av landegrensene. Vi må brette opp ermene, male parolene og ikke la de passere med sin marginaliserende og kvinnefiendtlige politikk. Nei, vi finner oss faen ikke i det.

Illustrasjon: Mari Kjøl

Bilde: MST.

styret blir godkjent. Vedtaket utløste mye spenning, men gjorde det mulig å få til en reell deltakelse for kvinner i beslutningsforaene. Slik startet skoleringsprosessene av kvinnelige ledere og kvinnelig lederskap, i feminisme og marxisme. Man forsøkte å få til dyptgående diskusjoner om temaer som sosialisme, husarbeidet i reproduksjonen av det kapitalistiske systemet, husarbeidet på landsbygda og temaer som organisasjonsteori.

Et steg tilbake og et steg fram

18 år etter vi fikk på plass en egen sektor for å jobbe med kjønn, har det vært nødvendig å se nærmere på vedtaket. Vi har tatt et steg tilbake. Kvinners deltagelse synker. Motivene er ulike og både eksterne og interne faktorer spiller inn.

Selv med den smertelige konstateringen av at kvinners deltakelse synker i MST er det viktig å nevne at samtidig har det vært framskritt. Det internasjonale bondesamarbeidet CLOC (Vía Campesina i Latin-Amerika) som MST er en del av, har hatt gode refleksjoner om feminisme og bondekampen. Samtidig tok debatten om LHBT personer på landsbygda et kvantesteg framover. Det er ikke tilfeldig. Kjønnssektoren i MST har jobbet aktivt for å synliggjøre denne debatten.

På samme tid har menn i MST, kamerater som forstår betydningen av feminismens aktualitet, tatt initiativ til samlinger av jordløse menn. Målsettingen er nettopp å øke bevisstheten og å diskutere problemstillinger om menns rolle i det kapitalistiske samfunnet. Det var en viktig erfaring som brakte mistroiske blikk, nervøse hender og oppriktige smil, da selvmotsigelsene møtte dagens lys.

Kjønnskonspirasjonen

I 2018 publiserte MSTs kjønnssektor heftet «kjønnskonspirasjonen». Heftet er direkte skildringer av hvordan kjønn oppleves på grasrota. Det som ligger til grunn for heftet er mange års arbeid for å løfte debatten om kjønn i bevegelsen, samtidig som det viser oss mange nye utfordringer. Fremdeles blir kvinner nedvurdert i bevegelsen, fremdeles er kvinner utsatt for vold og trakassering. Dette skjer ikke bare i MST, men på hele venstresiden. De nye utfordringene handler om at vi trenger et alternativ til det kapitalistiske systemet, vi trenger frigjøring for alle mennesker.

De nye linjene til kjønnssektoren i MST omfavner fire dimensjoner. Den første er den politisk-organisatoriske dimensjonen. All form for organisering må muliggjøre

«Uten kvinner er kampen halvveis»

«Når MST får jord som et resultat av kampen skal jorda registreres i kvinnens eller i parets navn».

deltagelsen for kvinner og LHBT personer. Den andre er den kulturelle dimensjonen, som peker på nødvendigheten av å bekjempe patriarkatet og alle former for rasismens former, og garanterte seksuell frigjøring og seksuelt mangfold. Den tredje dimensjonen er den økonomiske. Når MST får jord som et resultat av kampen skal jorda registreres i kvinnens eller i parets navn. Vi vil også garantere at LHBT personer kan registrerer seg med det navnet de identifiserer seg som. Den siste, og ikke mindre viktige dimensjonen, er den subjektive, hvor målet er å bekjempe normaliseringen av det patriarkalske samfunnets sosiale roller og alle former for vold.

Bondefeminisme og folkelig feminisme

I dag diskuterer CLOC bondefeminisme og en folkelig feminisme. Diskusjonen har så vidt startet, men vi trenger en sosialistisk og revolusjonær feminisme. Diskusjonen tar utgangspunkt i kvinnelige bønder, urfolk og afro-ettermommere. Bondekvinnen, og den svarte bondekvinnen eller urfolksbondekvinne, rammes av ulike dimensjoner av undertrykkelse ut i fra klasse, rase, kjønn og dikotomien mellom land og by.

I de objektive vilkårene som opprettholder

samfunnsklassene på landsbygda, vil det å røre ved jordproblemet være å rive ned bærebjelkene i et kapitalistisk system som utnytter jordas ressurser. Om vi ønsker å endre strukturene må vi rive opp røttene som holder systemet oppe – en av dem er patriarkatet. Vi kan ikke diskutere det som et parallelt tema, men som et tema som eksisterer i alt. Det er derfor de jordløse kvinnene sier: Uten feminisme - ingen sosialisme!

VI ER BLINK. ENDELIG SER DE OSS.

Feministbevegelsen har vokst kraftig de siste årene i Argentina, så kraftig at den har blitt kategorisert som «feminismens fjerde bølge». Ringvirkningene av det som har skjedd i Argentina, kan spores i Latin-Amerika og utenfor kontinentet. Styrken i bevegelsen var så kraftig at den i løpet av kort tid rokket ved privilegier, fastlåste og inngrodde holdninger i samfunnet og i institusjonene. Vi organiserte en kvinnestreik under slagordet «Vi beveger verden, og vi kan stoppe den». Marsjen «Ikke en mindre» (Ni una menos) spredte seg over hele verden og synliggjorde femicide (kvinnedrap), ikke bare som en politisk kategori, men også en juridisk. Vi har kjempet for retten til gratis og trygg abort. Det grønne skjerfet er vårt symbol og gitt oss navnet «Den grønne bølgen». Kampen har markert et oppgjør med det etablerte.

Av Lucía Reartes.

Bilde: Tuane Fernandes/Farpa.

Kun tre år etter at vår feministiske revolusjon begynte ser vi en bølge av motstand. Det som karakteriserer motreaksjonen er mannssjåvinisme, misogyni, fobi mot LHBT, noe som ikke er begrenset til bare Argentina – det sprer seg over hele kontinentet. Den nyvalgte presidenten i Brasil, Bolsonaro, er kanskje den tydeligste figuren på denne motreaksjonen. Den konservative motreaksjonen truer med å fjerne seire og kamper i feminismens fjerde bølge. Denne kontraoffensiven får oss til å spørre: Er feministbevegelsen på offensiven eller defensiven? Og som en konsekvens av det: Må feministbevegelsen forberede oss på å forsvare det vi allerede har vunnet, eller skal vi sette oss nye mål mot nye horisonter? Gjennom denne teksten vil jeg forsøke å kartlegge tvil, usikkerhet og spørsmål som vi bærer med oss når vi skal tenke ut rollen til feministbevegelsen og folkebevegelsene.

Er vi blink?

Denne høsten kom nyheten om de to unge guttene, Tomás Rodríguez og Joaquín Guevara, ble kastet ut av en restaurant i Palermo (autonom bydel i Buenos Aires) fordi de kysset. Restaurantens eier, sammen med to andre, nøyde seg ikke bare med å kaste de ut. De jaget de ned gata, kastet stein, ropte og slo. Flere sto å så på, fulgte hendelsen med blikket, litt ubekvem – litt likegyldig. Denne episoden

er ikke unik og heller ikke isolert. Hver dag blir folk diskriminert, utsatt for sosial vold og mer enn noe annet: likegyldighet. To jenter ble kastet ut av en restaurant på La Plata for å kysse, og to andre fra Recoleta av samme grunn. Hatet mot kvinner har gitt oss en ny kategori: femicide. Rapportene er mange. Det er femicide i nord og femicide i sør. I følge flere rapporter blir en kvinne drept i Argentina hver 18. time. Dette er ikke en ny situasjon. Vold, homofobi og misogyni, er verktøy for sosial kontroll og reproduksjon av et patriarkalsk system. Det som er nytt etter 2015, er at vi er synlige i landskapet. De politiske aksjonene er synlige, de permanente demonstrasjonene er synlige, vi er i media, vi presser lovverket til å ta stegene med oss, det har oppstått et søster-felleskap, kvinnemøter og konferanser, nasjonale kampanjer: alt dette er våre verktøy. Det er dette vi bruker i vår skyttergrav – i krigen mot patriarkatet.

Men, volden har fått en ny karakter. Kort tid etter at den fjerde bølgen feminisme startet møtte vi en misogynisk og homofob motoffensiven. Karakteristikkene er rasisme, elitisme og meritokrati. Over hele verden skjer det endringer på grunn av kriser og nødsituasjoner. Verdenshegemoniet disputeres og det vi ser i dag er en verdi-krise. På leting etter svar ser vi svarene til

den nyliberalistiske, rasistiske og patriarkale høyresiden: de gir lovnader om stabilitet til visse sosiale sektorer.

«Den gamle verden dør. Det vil ta tid før den nye viser seg. I dette mørket viser monstrene seg», skriver Gramsci. Vi møter i dag en voksende konservatisme, som truer med å ta oss med tilbake til middelalderen. De ønsker en skole uten seksualundervisning, et liv uten prevensjonsmiddel og de går i mot likestilte ekteskap. Den evangeliske kirka, det gamle oligarkiet og den militære makta, aktører som vi trodde var borte, er de sentrale talspersonene for den konservative diskursen. Vi kan uten tvil kalle 2018 for året med en enorm sosial polarisering: vi har radikaleringen av de konservative på den ene siden og den økende feministiske mobiliseringen – og andre demonstrasjoner,

på den andre. I denne konteksten spør vi oss: Hva skal den feministiske bevegelsen gjøre? Øke polariseringen eller forsøke å få de ekstreme sidene til å møtes?

Vår revolusjon

Det eneste vi vet med sikkerhet er at vi lever i turbulente tider og at vi har mistet retningen. La meg si det på en annen måte, det vi vet med sikkerhet, er usikkerheten – usikkerheten i hvert skritt vi tar. Likevel, om vi risikere å gå ukjente stier, skal vi feminister aldri ta et steg tilbake. Vi er blink for den konservative offensiven, men nå kan de i hvert fall ikke ignorere at vi eksisterer. Revolusjonen vi har begynt tillater ingen å se verden på samme måte. Nå ser de oss - vi eksisterer. Dette er bare begynnelsen. Det er nå vi skal skape en verden hvor alle er «sosialt sett like, ulike som mennesker og fullstendig frie», som Rosa

Luxemburg sa det. Det er på leting etter dette vi ikke kan lene oss tilbake med de seirene vi har vunnet. Vi har kommet – for å endre alt. Den verden vi lever i har ikke plass til oss. Derfor sier vi til den konservative kontra-revolusjonen: vi er revolusjonen.

Når de sosiale konfliktene går enda dypere, er det desto viktigere å styrke den folkelige feminismen som gjelder for alle undertrykte subjekter. Vi må styrke en feminisme som gjelder flertallet. Polariseringen er ikke mellom to døve giganter, men mellom en privilegert, patriarkalsk og rasistisk minoritet, og det store flertallet som ikke lenger kan bære konsekvensene av en humanitær krise. Vår oppgave må være å skape et rom hvor alle undertrykte er identifiserte, vi trenger et søster-fellesskap og solidaritet. I dag, mer enn noen gang, må vi å bygge samfunnet

nedenfra. Vi trenger alternativer for vår sivilisasjon som muliggjør en konfrontasjon med det eksisterende systemet og som frigjør folket.

Vår revolusjon må lete og finne løsninger for et alternativt prosjekt. Det er når vi går, lyttende, vi vil møte hverandre.

RUSSISKE FEMINISTER OG JORDLØSE KVINNER I BRASIL

De jordløses bevegelse i Brasil (MST) underviser i den russiske revolusjonen. De har oversatt og publisert flere bøker om revolusjonen gjennom forlaget Espressão Popular. Det har gitt de jordløse mulighet til å lese tekster av den russiske pedagogen Nadja Krupskaja eller å diskutere seksuell frigjøring gjennom å studere tekstene til Alexandra Kollontaj. Hvordan blir tekster skrevet av russiske kvinner for 100 år siden aktualisert på andre siden av jordkloden - I samtidas kamp for en rettferdig jordfordeling? Tidsskriftet har bedt Simoni Sagaz dele noen av sine tanker om kvinnene fra den russiske revolusjon og kvinneorganiseringen innad i en av verdens største sosiale bevegelser.

Av Simoni Sagaz.

En kvinnerevolusjon

Den russiske revolusjonen er en historisk milepæl for arbeidere i hele verden. Selv om man ikke bare kan overføre dens ideer til vår samtid, er det allikevel ubestridelig at revolusjonens ideer fremdeles er viktige og aktuelle rundt tema som kvinner og kvinnefrigjøring.

For kvinner har ingen annen revolusjon gått så langt som den sovjetiske revolusjonen. Den stilte spørsmål til den patriarkalske familiestrukturen, ekteskapet, vedtatte lover, husarbeidet, retten til abort og kvinnens rett til jord, arbeid og utdanning. På tross av åpenbare motsetninger, samfunnet og den politiske organiseringen åpnet de opp for å diskutere kvinnefrigjøring.

Den sovjetiske kvinnefrigjøringen satte oss i posisjon til å tenke nytt om familien, rettigheter, utdanninga til barna, husarbeidet og for å skape nye kjærlighetsrelasjoner. Den stilte spørsmål med datidens ideer og «verdier».

Ja, det fantes også kvinner i den russiske revolusjonen

Kvinnene var tilstede i revolusjonen i 1917! Denne bekreftelsen er viktig for å synliggjøre rollen kvinnene spilte og deres arv. Når vi tenker på de revolusjonære prosessene forbinder vi dem ofte med store navn som Lenin i Russland. Det er likevel helt nødvendig å anerkjenne kvinnene og den viktige rollen de spilte i klassekampen. Å finne tilbake til

arven fra de revolusjonære russiske kvinnene hjelper oss til å tenke nytt. Alexandra Kollontaj, Nadja Krupskaja, Inessa Armand, Olga Chapir, Yelena Stassova, blant mange andre, jobbet for å organisere, utbre og å skape et annet samfunn. De arbeidet, studerte, utarbeidet, diskuterte og konfronterte de faktiske problemene i deres samtid. De deltok i en sosialistisk revolusjon og viste at det er mulig, og nødvendig, å konfrontere og bryte med kvinneundertrykkelsen og utnyttelsesrelasjonene som er forankret i det patriarkalsk-kapitalistiske samfunnet. En kvinnefrigjøring er mulig!

Ifølge Krupskaia er kvinnefrigjøringen nødvendigvis forbundet med klassefrigjøringen, og det er nødvendig å bryte med alle former for kvinneutnyttelse. For å forstå utnyttelsen er det vesentlig, ifølge Krupskaia, å forstå de eksisterende økonomiske årsakene. Kvinnefrigjøringen er ikke bare å endre lovene (dette kan også bidra), men også å endre produksjonsforholdene og å avskaffe privat eiendom. Å frigjøre kvinnene i forhold til de økonomiske spørsmålene for retten til å bruke jorda, for tilgang til jobb, for rettferdig lønn og for likestilling. Å frigjøre kvinnene med rettigheter til faktisk å delta, ikke bare i trivielle spørsmål, men også i den kollektive styringen av de pågående revolusjonære prosessene.

Mange av disse debattene er ytterst aktuelle og analysene til forfatterne i dette tidsrommet

hjelper oss til å tenke hvordan vi skal skape en kvinnefrigjøring i vår samtid.

Den sosiale frigjøring konfronterte konservatismen og undertrykkelsene til det gamle kapitalistiske samfunnet. Den konfronterte behovet for å sosialisere husarbeidet, som gjør at kvinner ennå i dag har en tredobbel arbeidsdag, og den konfronterte retten til abort, retten til skilsmisse, retten til å bruke jorda for bøndene, bedre livsvilkår for kvinner, blant mye annet.

Dagsorden som ble satt og lovene som ble skapt, for kvinnefrigjøring under den russiske revolusjonen, er noen av de mest progressive som vi kjenner til i dag, men de møtte også utallige motsetninger mellom de sosialistiske idealene for å skape en frigjøring. Revolusjonen konfronterte den harde realiteten man levde med i Russland. Familiekodeksen var revolusjonær, men implementeringen ble begrenset. Det var nødvendig med mange år med kamp for å endre de historiske undertrykkende og patriarkalske forholdene. I 1930, under Stalin, skjedde det mange tilbakeskritt. Seirene man hadde vunnet fram ble tapt. Et eksempel er tilbakeføringen av den tradisjonelle familiestrukturen.

Fra arbeiderstreik til jordokkupasjoner

Dagen 8. mars i 1917 markerer begynnelsen på den russiske revolusjonen. Da gikk kvinnene i protest med krav om brød og fred. Å si at det bare var en spontan streik reduserer hendelsens betydning. Det var gjennom denne at den revolusjonære prosessen ble utløst. Streiken var et resultat av de dårlige arbeidsvilkårene, av mangelen på brød, konsekvensene av krigen, og av den omfattende kapitalistiske utnyttelsen av det kvinnelige arbeidet. Det er ikke nok å feire kvinnedagen i dag med møter og debatter. Det er nødvendig å møte årsakene til undertrykkelsen. Kvinnene møtte tsarismen med mot for 100 år siden og siden da har minnemarkeringer av den internasjonale kvinnedagen vunnet nye runder – det vil den fortsette å gjøre!

For kvinnene i De jordløses bevegelse er 8. mars kampdagen for konfrontasjon og kritikk av finanskapitalen, som i våre rurale områder er representert ved transnasjonale selskaper. Hele mars er kvinnesaksjonsmåned for direkte kamp mot kapitalen.

I 8. mars kampene, beskyttet bare med et

tørkle for halsen, representerer kvinnene fra De jordløse en motstand i kampen for jord og det å skape en folkelig jordreform, med produksjon av sunn mat fri for sprøytemidler, i omsorg for mennesket og naturen og for en demokratisering av jorda. Vi motsetter oss agrobusiness-modellen, som utnytter naturens goder og utviser småbøndene fra deres jord. Deres mål er å tilegne seg mest mulig profit ved å konsentrere jordeiendom, produsere noen få utvalgte produkter og selge det på verdensmarkedet.

Kvinnene i De jordløses bevegelse har, gjennom konfrontasjon, både i det daglige og i våre direkte aksjoner, presset fram en bredere debatt om kvinnens plass og deltagelse i politikken. Med overbevisningen om at kvinnefrigjøring kun vil være mulig med en frigjøring av arbeiderklassens kvinner, følger vi det Alexandra Kollontaj viste under den revolusjonære prosessen i Russland.

Den interne kampen

For kvinnene i De jordløses bevegelse er det å skape deltakelse og handlingsrom for kvinner veien å gå for å frigjøre oss fra de gamle undertrykkelsene. Vår oppgave er også å konfrontere klassekampen. Vi kan ikke ekskludere kampen mot patriarkatet, mannssjåvinisme, fordommer, homofobi, vold og rasisme. Kampene går sammen, side om side og hånd i hånd.

Tilkjempelsen av rettighetene for kvinner er en vedvarende agenda. Kvinnene fortsetter å være undertrykt i arbeidet, med lønn som er lavere enn den til menn, og det kommer fremdeles tilbakeskritt av rettigheter som historisk var blitt tilkjempet.

Noen av rettighetene, som retten til skilsmisse for eksempel, er vanskeligere å oppnå i det fattigere og konservative sjiktet, ikke bare på grunn av moralske spørsmål presset fram av religion, men også på grunn av dilemma som ligner dem som Kollontaj og Krupskaja identifiserte i Russland – det økonomiske spørsmålet – fordi, når alt kommer til alt, hvem vil sørge for det? Abort er et tabu og fortsetter å drepe kvinner. Utdanning til barna og husarbeid er ennå kvinneoppgaver i vårt kapitalistiske samfunn.

Målet vårt er å skape nye verdier. Vi må kjempe for sosial rettferdighet og like rettigheter. I den 34 år lange historien til MST har kvinner diskutert, kjempet og skapt sin egen hovedrolle i vår revolusjon. Vi har synliggjort vår historie om kampen for jorda.

#ELENÃO

Menn som hater kvinner.

Av Larissa Avelar.

Tidlig i morgengryet en dag denne høsten kom emnekaggen #elenão (#ikkeham) i feeden på Facebook. En venninne hadde lagt meg til Facebook-gruppen: «Kvinner mot Bolsonaro».

Jair Bolsonaro, høstens presidentkandidat i Brasil, deler kvinner inn i to kategorier: de som fortjener å bli voldtatt og de som ikke gjør det. Ikke overraskende besto facebook-gruppen av 40 tusen kvinner. Etter to uker steg tallet til tre millioner medlemmer. Da ble gruppen hacket. Eposten og WhatsApp-kontoene til administratorene av gruppen ble invaderte og navnet på gruppen ble endret til: «Kvinner for Bolsonaro».

Slik ble den største kvinnebevegelsen i Brasil ble født.

Likevel er dette kun én måte å se fenomenet på. En annen handler om macho-kulturen (mannskulturen). Kulturen som gir Bolsonaro legitimitet til å si at kvinner bør tjene mindre enn menn fordi de blir gravide. Macho-kulturen lever i beste velgående over hele verden, men noen steder er den verre enn andre.

Voldsøkning

I følge Verdens helseorganisasjon, per august 2018, er Brasil på 5. plass når det kommer til femicide - «kvinnedrap». Situasjonen blir enda mer skremmende når det gjelder de svarte. I løpet av de siste 10 årene har drapene på svarte kvinner økt med 15,4 prosent, mens de har falt med 8 prosent hos de hvite. Voldtekter har økt med 8,4 prosent fra 2017 til 2018.

Tallene er dystre, men det finnes også en forklaring. I motsetning til for 30 år siden, har kvinner begynt å si ifra. Det begynte allerede i 1988, med overgangen fra diktatur til demokrati. På den tiden hadde menneskerettighetsgrupper en viktig rolle i skrivingen av grunnloven, og det var disse gruppene som skulle sørge for at Brasil skulle få ... vel, menneskerettigheter. Et godt eksempel er Geledés, Institutt for svarte kvinner (Instituto da Mulher Negra), et feministisk institutt som ble stiftet i 1988 og i dag er en av de mest respekterte organisasjonene som jobber med spørsmål om

rasisme og kjønn.

Siden overgangen til demokrati har flere og flere kvinnebevegelser dukket opp, og mange av kollektivene inkluderer de mest sårbare kvinnegruppene, som for eksempel transkvinner og svarte kvinner. Det betyr at hver dag er det flere og flere kvinner som føler seg sterke nok til å rapportere om trakassering, trusler, voldtekter - kort sagt all slags vold mot kvinner som vår daglige macho-kultur gir oss.

Ikke en bølge av konservative – men et hav av machisme

Å si ifra er revolusjonært i seg selv når vi er opplært til å tie stille. Tallene ovenfor reflekterer ikke en økning i forbrytelser, men en økning i rapportering. De er kvinner som ikke er redd for å kalle en gjerningsmann for en voldtektsmann. Det er kvinner som vil plassere skylden der den hører hjemme: hos gjerningsmennene - ikke hos ofrene. De er kvinner som våger å kreve plassene som var reservert for menn i politikken og i næringslivet. Det naturlige resultatet av disse bevegelsene er en sterk reaksjon fra de konservative som ønsker at kvinner skal tilbake til kjøkkenet. Det naturlige resultatet er at en figur som Bolsonaro løftes fram til maktposisjon.

Bolsonaro og hans tilhengere representerer ikke en bølge av konservatisme. Nei, de har alltid vært der - i et hav av machisme. Et hav som var stille fordi det var ingen grunn til bevegelse. Machisme har alltid styrt spillereglene. Når de nå reiser seg opp som en tsunami, er det fordi kvinnene har gjort noe riktig når det gjelder kvinnekamp.

Feilslått strategi

Bevegelsen #elenão er en protest, men også et vern for den fremgangen som har skjedd. Kvinner skal fortsette å være aktive politiske aktører. Som alt annet i Brasil er politikk preget av macho-kultur. Den tidligere presidenten Dilma Rousseff ble ofte latterliggjort for sine klær og presidentkandidaten i 2018 Marina Silva fikk høre at hun ikke hadde det riktige håret for å være president. Mer drøye eksempler er klistremerker av en sprikende Dilma

der bensinpumpa skal settes inn. Normen er en kategorisk underrepresentasjon av kvinner i alle rom hvor beslutninger tas. Det er bare å se på statistikker over kvinner i kongressen, i senatet og i rettsapparatet. Likevel, kvinnene er der – og de øker. Drapet på den brasilianske politikeren, feministen og menneskerettighetsaktivisten, Marielle Franco den 15. mars i år, var bensin på bålet for kvinnebevegelsen. Drapet på Marielle skulle tie ned oss kvinner. Det var en advarsel, men strategien er feilslått.

#elenão har økt kvinnelig aktivisme og engasjement i den politiske debatten. Det er ikke noe som skal undervurderes i en kontekst hvor hat mot kvinner er en del av de inngroddede strukturene.

Internasjonal solidaritet – og kamp!

Når det gjelder kvinner i Norge, vil vi ikke bare vise solidaritet med våre slektninger og venner i Brasil, vi vil også dele våre erfaringer fra et land hvor kvinners rettigheter er beskyttet av god offentlig politikk – og at den beskyttelsen kommer med evig årvåkenhet. Fordi også i landene, som er best i test når det gjelder likestilling, finnes det macho-kultur. Alle brasilianske kvinner utenfor Brasil er godt kjent med stereotypen av den «Brazilian sexy woman». Kampen mot stereotyper og

behandlingen av migranter er en del av vår kamp.

På overflaten er #elenão en brasiliansk bevegelse, men den store støtten bevegelsen har fått utenfor Brasil, sier noe mer. Selvfølgelig handler støtten om solidaritet, men over hele verden ser vi de konservative krefter bruke kvinner, migrasjon og seksuell preferanse som forhandlingskort på veien mot maktposisjon. I USA, under Trumps kommando, har transpersoner risikert å miste deres rettigheter til å kalle seg for transpersoner. I Norge har kvinner marsjert for å bevare dagens abortlov. Proporsjonene er forskjellige fra det som skjer i Brasil, men disse to eksemplene stammer fra de samme konservative røttene.

I etterkant av hackingen av #elenão tok bevegelsen steget fra nettet til gata. I 25 land ble det avholdt demonstrasjoner. Den ikoniske sangen «Bella Ciao», et symbol mot den italienske fascismen, fikk en ny tekst som sier: «tidlig, tidlig i morgengryet gjenlød 'ikke ham'». I dag betyr «ikke ham» mer enn «ikke Bolsonaro». Det betyr et nei til macho-kulturen, et nei til menn som hater kvinner og et rungende ja til en samlet kvinnebevegelse.

VI MÅ SNAKKE OM OVERGREP

Den brasilianske dokumentarfilmen «Precisamos falar do assedio» (vi må snakke om overgrep) startet etter en twitterkampanje for å få kvinner til å snakke om seksuelle overgrep. Filmen og kampanjen er pre #meetoo, men handler om det samme. Vi må snakke om overgrep – og vi må skape trygge rom for at kvinner skal dele sine historier.

Av Paula Sacchetta.

Den brasilianske barneversjonen av kokkeprogrammet MasterChef ble lansert i slutten av 2015. Det var stjernenes kveld, flere kanaler sendte programmet samtidig. Barn fra ni til tolv år konkurrerte om å lage de mest utrolige desserter. Programmet hadde så vidt begynt da navnet på en av deltakerne dukket opp øverst på Twitter. Valentina på tolv år fikk slengt de mest slibrige kommentarer etter seg. «Angående denne Valentina, hvis hun samtykker, er det da pedofili?», «Hvis hun vil, så er det ikke pedofili, men kjærlighet». «Hun kommer til å bli en av disse sekretærene fra pornofilmene», og flere andre kommentarer som ikke fortjener å bli gjengitt her. Reaksjonene lot ikke vente på seg. Dagen etter lanserte feministkollektivet Think Olga emneknaggen #meuprimeiroassédio (#mittførsteovergrep) hvor de oppfordret kvinner til å fortelle om overgrep og seksuell trakassering de hadde opplevd. I løpet av noen få timer var sosiale medier fullt av de verst tenkelige historier:

«10 år gammel: bestefaren til venninna mi stakk hånda si inn i meg», «15 år gammel: min første jobb, sjefen min satt seg ved siden av meg og befølte låret mitt mens han prøvde å ta av meg blusen», «8 år gammel: broren til venninna mi fingret meg og sa at hvis jeg fortalte det til noen ville han slå meg», «jeg var 5 år gammel da kjæresten til moren min begynte å misbruke meg seksuelt mens mamma var på jobb» Sosiale mediene rant over av historier. Vi begynte å snakke om hvor usynlig dette var. Ikke engang med våre nærmeste venninner snakket vi om overgrep. Jeg følte meg kvelt av alle historiene. 30 gammel leste jeg historier til venninner jeg har kjent siden jeg var tolv. Jeg trodde vi delte alt, til og med våre største hemmeligheter. Jeg leste også en historie fra moren min. Hun hadde aldri fortalt meg noe. Man snakket ikke om sånt, det var forbudt, det gjorde vondt og det var skamfullt.

Noen dager senere bestemte jeg meg for å lage en dokumentarfilm for å forteller disse historiene. Jeg ville at historiene skulle være mer enn bokstaver på sosiale medier: de skulle

innta byen med stemmer og ansikter. Men hvordan kan man filme noe sånt? Når det er så vanskelig å få folk til å snakke. Forestill deg å skulle se inn i et kamera og bli intervjuet. Eller å måtte krysse megabyen São Paulo, med en av verdens dyreste kollektivtrafikker, for å avgi sitt vitnebyrd i et fancy produksjonsselskap i et rikt nabolag. Hvordan kunne vi komme fram til kvinnene? Hvordan skulle vi klare å nå ut til alle mulige slags kvinner? Vi bestemte oss for å lage et flyttbart studio: en varebil som kunne sirkulere rundt i byen. Slik ble filmen til noe mer, den ble til en kampanjen: Vi må snakke om overgrep.

I kvinneuka, fra 7. til 14. mars, kjørte vi varebilen til ni forskjellige steder i São Paulo og Rio de Janeiro. Inni bilen fikk kvinnene være alene, uten å bli intervjuet eller forstyrrer på noen måte. Poenget var å skape et intimt ventileringsrom. Kvinnen så inn i kameraet og startet å snakke. Vi valgte å bruke ordet trakassering for å kunne fortelle om alt fra plystring og kommentarer som vi hører på gata hver dag, til den mest perverse formen for vold. Det viktigste var å lytte til hvordan hver enkelt kvinne opplevde sin/e historie/er. Kvinnene kunne velge å ha på seg en maske om de ville. For mange er det lettere å fortelle når ansiktet er tildekt.

Da vi kjørte bilen rundt i gatene hadde vi ingen anelse om hva som kom til å skje. Vi spredte konseptet via internett, radio, TV og aviser hvor vi inviterte kvinner til å åpne seg. Det kom mange forskjellige kvinner. Noen kom tilfeldigvis forbi, ble nysgjerrige, spurte hva prosjektet gikk ut på, og bestemte seg for å stå i kø for å avlegge sitt vitnesbyrd. Andre kom langveisfra. De hadde sett oss på TV og trengte å fortelle sin historie. Noen kom, så seg om, dro sin vei, og kom tilbake noen timer senere for å åpne seg. Alle fikk 15 minutter, men noen brydde seg ikke om klokka som tikket der inne og fortalte til de var ferdige. Etter syv dager hadde vi samlet 140 stemmer på mer enn tolv timer med film.

«Jeg var hans volds slave», startet et av vitnesbyrdene. Jeg så på skjemaet som var

fylt ut ved siden av. «Hvor lenge varte overgrepet?». Svar: «Seks år». Etter en lang redigeringsprosess, valgte vi 28 vitnesbyrd og transformerte dem til en film på 80 minutter. Jeg viste filmen til noen personer. «Jeg led meg gjennom 80 minutter. Hvorfor får du oss til å høre disse forferdelige historiene om lidelse?», spurte de meg.

Før lanseringen, hadde vi en førpremiere hvor kun jentene fra filmen var invitert. Jeg trodde det skulle bli det vanskeligste av alt. Jeg fryktet at flere ville trekke seg fra filmen i skam. Men da filmen var ferdig var det et kor av stemmer som sa takk. Dette var første skritt for dem for å snakke om sine smerter. Så begynte vår samtale. En sa at hun følte seg gjennomskutt. Hun følte at hun viste sine indre organer på lerretet, og at hun kunne se gjennom de andre damene i salen også. Men hun følte seg også omkranset. Hun følte seg sikker ved siden av de andre, og hun ville klemme alle kvinner i hele verden. Hun følte seg trygg fordi hun stod skulder til skulder ved siden av de andre kvinnene. En annen, som ennå hadde tårer i øynene etter å se sin egen voldtektshistorie på film, sa hun alltid hadde tenkt at «gresset er grønnere på andre siden». Men nå skjønte hun at det ikke er slik. Det fantes til og med historier som var verre enn hennes. Hun avsluttet med å si at hun følte seg akseptert.

Da husket jeg igjen hvorfor jeg holder på med dette. Jeg skjønte hvor store vi er når vi står sammen. Kraften vi kvinner har til å endre verden som vi lever i. Jeg forstod da den dypere betydningen av ordet aksept. Ved å anerkjenne hverandre, og hverandres smerter, kan vi støtte hverandre og gi hverandre mot til å snakke om det som inntil nå har vært usynlig. Det ble igjen tydelig at vi må snakke mer sammen og tolerere mindre. Slik at filmen, emneknaggene og våre møter gjør at smerten til Mariaer, Caroliner, Ericaer, Isabellaer, Nataliaer og Agataer treffer alle kvinner og menn i denne verden. Slik at vi kan spasere rolig i gatene, gå på jobb og være med familien uten å være redd for å være kvinne.

Vi må snakke om overgrep. Hver dag mer frihet, mindre frykt og uten masker.

Alle de 140 historiene er lagt tilgjengelig på nett, og det er fremdeles mulig å sende inn nye opptak. Alle kvinner, fra hvor som helst i verden, kan sende inn sine historier: <https://precisamosfalaradoassedio.com>

Filmtrailer: <https://vimeo.com/183039669>

URBAN KOLONISERING

Kolonisering av det urbane rom: rasisme og mannsdominans definerer byutvikling.

Av Joice Berth.

Den som haster rundt i metropolen São Paulo stiller seg kanskje ikke spørsmålet: hvem kan bevege seg i det offentlige rom? Om vi ser på antallet seksuelle trakasseringer i det offentlige rom tegner det seg et bilde av en mannsdominert gate. Kvinnens kropp blir offentlig eie når den beveger seg i dette rommet. Blikk, fornærmelser, tildekte aggressive kommentarer, er en del av kvinnes daglige rutiner uavhengig alder, rase eller sosial klasse. Kulturelt sett blir dette ansett som smigrende.

Rase er en annen faktor som avgjør dine muligheter til å transittere det offentlige rom. Dette, på lik linje med kjønnsdiskriminering, har historiske røtter. I byene har de hvite sin plass, og de svarte sin plass. Historikeren og feministen Léila Gonzáles sa det slik i hennes uunnværlige bok «Lugar de negro» (de svartes plass):

de svartes materielle betingelser for å overleve beror på den psykologiske kondisjonen om å bli angrepet og avdekt. De ulike metodene for å dominere i den økonomiske produksjonens ulike faser ser ut til å alle enes om et punkt: omfortolkningen av Aristoteles teori om den naturlige plass. Fra kolonitiden fram til i dag har vi et bilde av vår fysiske eksistens delt mellom den dominerende og den som blir dominert. Den naturlige plassen til den dominerende hvite er i store hus, på et stort område, de er plassert på de beste stedene i byene og i rurale områder, de er åpenbart beskyttet av ulike sikkerhetssystemer, alt fra fortidens slavekontrollører, til de som jaktet på rømte slaver (capitães do mato) til politiet i dag som er en formelt konstruert sikkerhetsstyrke. Den svartes plass er det motsatte: favelaen, periferi, slum, kjellere eller stuert sammen i store boligkomplekser, en utviklingsmodell vi har arvet fra utviklede land. Kriteriet er det samme: rasesegregering.

For å komme til denne konklusjonen er det viktig å se på hvilke faktorer som konstituerte rasesegregering i det urbane rom. Logikken er en rekonstruksjon av kolonitiden. De gamle godsene styrte alt fra sine hovedhus eller i sine noble distrikt, hvor infrastruktur var tilrettelagt. Slavens plass var og er i periferien og i favelaen hvor politivold er rutine, og hvor infrastrukturen er et evigvarende problem.

Om vi tar inn interseksjonalitet og leter etter den svarte kvinnen i dette rommet, ser vi at hun er nederst i den sosiale pyramiden. Det er hun som lever i størst usikkerhet i det offentlige rom.

Teknikere og teoretikere som jobber med byutvikling snakker om ulikheter, eksklusjon og segregering. Likevel, om de ikke går dypere i analysene eller enda verre, ignorerer roten til problemet, vil alt arbeidet bli overfladisk og lite effektivt. Dette stadfester Michelle Valle, doktor i samfunnsfag:

Rase og etnisitet blir kodifisert som verdier i det offentlige rom. De fungerer som nøkkelfaktorer for den økonomiske og politiske eliten som bestemmer over markedet og den sosiale verdien av de utvalgte rommene. Urbanister, flere steder i verden, forklarer raseulikheter som et symptom på økonomisk ulikhet – dette om de nevner rase i det hele tatt. Både praksis og diskurs fra flere akademikere, statlige ansatte, urbanister og private investorer, forsterker forestillingen om en «fargeblind» eller «rase-nøytral» urbanisme, som snakker om rase og rasisme som et iboende kjennetegn ved byutvikling.

Jeg tar utgangspunkt i det koloniale perspektivet, som ligger nært den peruanske sosiologen Aníbal Quijano. Han forstår modernitetens sosiale konstruksjoner ut i fra det sosiopolitiske hierarkiet, hvor privilegier blir etablert på bakgrunn av de ulike biologiske rasene, hvor noen er markert som politiske kropp i form av å bli ekskludert fra kollektivet. Det gjelder, jamfør den svarte filosofen og feministen, Djamilá Riberio de svarte kroppene, de feminine, LHBTIQs og alle de andre som er underordnet den hvite mann. Derfor bør vår historiske forståelse, av rasesegregering og kjønnssegregering, være våre prioriteter som urbanister.

Om vi ser på hvordan brasilianske byer ble skapt, i etterkant av slavetiden, ser vi at de gamle strukturene forsterker seg. Da Brasil ble industrialisert ble arbeidere importert fra Europa. De erstattet den svarte arbeidskraften. Institusjonelle og misogyn politikk basert på eugenikk (også kjent som rasehygiene eller arvehygiene), ble absorbert av de hvite fra denne tiden og slik er det mulig å se byutviklingen og rasesegregeringen sammen.

Når vi ser på gentrifisering av byene må vi flytte fokuset litt. Om kvinnen, fra den dominerende klassen, er trygg i det private rom vil hun likevel møte andre betingelser når hun krysser de fysiske grensene og beveger seg i byen. Det er viktig å alltid framheve, basert på en interseksjonell tankegang, at dette gjelder alle kvinner. De svarte kvinnene har historisk sett krysset grenser i den rasesegregerte byen. Som en konsekvens av lovverket fra 1886 kunne ikke svarte menn få lovlig arbeid. Likevel kunne svarte kvinner jobbe i de rikes hjem, men dette er en betingelse den hegemoniske feminismen sjelden tar med i sine analyser.

Vi må se på denne historiske usynligheten som gjelder alle svarte, men som gjelder den svarte kvinnen mer enn noen annen. Den svarte kvinnen er hun som kjempet side om side med menn for å få slutt på slaveriet, vi snakker om kvinnen som kjempet mot det patriarkalske samfunnet, vi snakker om kvinnen som utformet motstandsstrategier, som rømming, drap på familiemedlemmer av de noble familiene, vi snakker om kvinnen som har lært seg å overleve, om kvinnen som bruker alt dette for å kjempe for sin frihet.¹

¹ Oliveira, Joana D’arc de; Bortolutti, Silvia; Castro, Maria Angela Pereira. Percursos e deslocamentos urbanos de mulheres negras no pós-abolição em São Carlos-SP: entre o espaço público e o doméstico. Encontro da Associação Nacional de Pesquisa e Pós-Graduação em Arquitetura e Urbanismo Porto Alegre, 25 a 29 de Julho de 2016 disponível em < <https://www.anparq.org.br/dvd-enanparq-4/SESSAO%2007/S07-03-OLIVEIRA,%20J;%20BOR-TOLUCCI,%20M.pdf> >

LOV, RELIGIONEN OG TYRANNI: MARGINALISERTE BARN I GUATEMALA

De siste månedene har Guatemala vært åsted for tvister og kamper om grunnleggende menneskerettigheter. Tvistene gjelder samfunnsgrupper som ofte opplever menneskerettighetsbrudd; nemlig jenter og transpersoner.

Av Gabriella Miranda.

Kamp for lov og rett

To nylige lovforslag har skapt sinne i Guatemalas konservative kretser. Det ene lovforslaget handler om «beskyttelse av jentebarn». Denne loven skulle ta vare på rettighetene til barn mellom 10 og 14 år som har blitt gravide som en konsekvens av seksuell vold. Hittil har det vært ulovlig for disse jentene å ta abort, men dette lovforslaget tok blant annet sikte på å gjøre abort tilgjengelig for dem. Det andre lovforslaget skulle gi støtte til transpersoner som ønsker å endre sin kjønnsidentitet. Angrepet mot lovene har vært overveldende. Vi har vært vitner til en utstrakt feilinformasjon om lovenes egentlige innhold. Det har ført til at det første lovforslaget har blitt ansett som et rent pro-abort lovforslag, mens det i virkeligheten er snakk om å beskytte barns grunnleggende rettigheter.

I forbindelse med lovforslagene, organiserte kristne og jødiske grupperinger en stor demonstrasjon mot abort. Protestmarsjen i Guatemala by ble bredt annonsert og fikk en enorm gjennomslagskraft. Det er uklart hvor mange som deltok i marsjen: noen hevder at det var 80 000 deltakere, andre hele 150 000. Folk uttrykte sin motstand mot abort og forsvarte verdiene som knyttes til den

«tradisjonelle familien». Det vil si: gudstro og kirke. Presset ble så stort at artikkelen som ville tillate abort for jentebarn mellom 10 og 14 år ble strøket fra det første lovforslaget, mens lovforslaget som støttet transpersoner ble trukket i sin helhet.

Lov og religion er våpen av samme kaliber. Mens loven fungerer materielt, blir religionen en ideologisk ressurs. Det som nettopp har skjedd i Guatemala viser oss hvor skadelig samspillet mellom lov og religion kan være. Og det viser oss hvilken slagkraften det kan ha.

Usynliggjøring

I 2017 ble det registrert 1248 graviditeter etter voldtekter av barn under 14 år i Guatemala. Det nevnte lovforslaget ønsket å beskytte disse jentene. Overgriperne er ofte fra barnas nærmiljø og familie. Straffefriheten i Guatemala, samt nærheten, gjør at overgrep mot barn fortsetter. Dette perspektivet ble ikke løftet tatt med når de konservative kreftene protesterte. Jentebarna var totalt usynliggjort i den offentlige debatten, mens feminister, transpersoner og NGOer ble angrepet og beskyldt for å ha fremmet lovforslaget. Barns krav på beskyttelse og et liv uten vold ble ikke nevnt. Denne stillheten

«Mens loven fungerer på en materiell måte, blir religionen en ideologisk ressurs»

utgjør enda et overgrep mot jentebarna. Den religiøse debatten og bruken av lovverket kriminaliserer jentebarna i stedet for overgriperne. Samtidig forvandles feministiske organisasjoner og progressive politiske krefter til samfunnsfiender.

Brente barn

Det er dessverre ikke første gang jentebarn lider under den strukturelle volden i Guatemala. Natt til 7. mars 2017, ble barn mellom 13 og 16 år, som var internert på barnehjemmet «Hogar Seguro Virgen de la Asunción», stoppet av politiet i et fluktforsøk. Barna er internert på grunn av prekære livsbetingelser i marginaliserte familier. Noen barn anses å være i fare på grunn av utstrakt gjengkriminalitet i deres nabolag, andre har vært ofre for seksuell vold i sine familier, mens noen har vært mishandlet eller neglisjert - fysisk, økonomisk eller emosjonelt. Andre barn har blitt utnyttet som arbeidskraft.

Fluktforsøket ble stoppet og barna ble returnert til barnehjemmet og innestengt i to små værelser som var låst fra utsiden. Guttene i det ene rommet og jentene i det andre. På den internasjonale kvinnedagen, 8. mars 2017, ble 56 av jentebarna på barnehjemmet brent levende. 41 av dem døde. Flere andre

ble alvorlig skadde. Saken ble anmeldt og barna som overlevde ble midlertidig internert i private eller offentlige institusjoner, likevel er ingen dømt for denne brutale og nærmest ubegripelig onde kriminelle handlingen.

«Hogar Virgen de la Asunción» er blant de statlige institusjonene som ble opprettet for å ta vare på barna. Regelen er at barna skal gjenforenes med familien etter at diverse protokoller er gjennomført, for eksempel medisinske, psykologiske, eller strafferettslige undersøkelser i barnas nærmiljø. De skal tilbake, enten til kjernefamilien, eller til fjernere familiemedlemmer som kan tilby barna et trygt oppvekstmiljø. Det er åpenbart snakk om barn i risiko for overgrep eller annen vold, heller enn ungdomskriminelle. Barna er de aller mest utsatte og sårbare i samfunnet. De utnyttes innenfor rammene av et patriarkalsk samfunn, hvor religiøse institusjoner og den guatemalanske kongressen forlenger deres lidelse.

Det fremstår som surrealistisk at jentebarna har så knusende sterke fiender. Fiender som fremstår som et militært kavaleri som tramper ned samfunnets blomster.

VI ER LIKE FORDI VI ER FORSKJELLIGE

Hvordan samle 5000 kvinner i en liten landsby i Chiapas, Mexico?

Av Marthe Jæger Tangen.

I mars 2018 inviterte zapatistene et ”internasjonalt politisk, kunstnerisk, sportslig og kulturelt treff for kvinner som kjemper” i sitt autonome område i Morelia, Chiapas, sør i Mexico.

Jeg reiser, og det gjør også 5000 andre kvinner - Fra alle zapatistene områder, fra hele Mexico og fra 35 forskjellig land. Zapatistkvinnene åpner sitt autonome territorium, og lager en feministisk møteplass for refleksjon, diskusjon, lytting, deling, kritikk, søsterskap og solidaritet. De inviterer alle kvinner som kjemper, eller som ønsker å kjempe.

Møtet skjer i et område hvor zapatistene for lengst har kastet ut det de kaller «den dårlig regjeringen» som referer til den mexicanske staten. De har erstattet den med et roterende styre av kvinner og menn som styrer ut i fra et maktkritisk prinsipp om å styre mens man lytter til folkeviljen.

Feminisme og autonomi

Zapatistene ble kjent for verden 1. januar 1994. De gikk til væpnet opprør mot den 500 år gamle natta som rammet latinamerikanske urfolk da deres områder ble kolonisert

av europeerne. De gikk til opprør mot kapitalistisk utbytting, mot nyliberalistisk ødeleggelse av vann, skoger, fjell og folkegrupper. De gikk til opprør for livet. I dag bygger zapatistene opp samfunn basert på selvstyre som innebærer blant annet en autonom utdanning, autonom helse og autonome rettssystemer. Kvinnenes kamp på innsiden av deres egen organisasjon har alltid vært sterk. Allerede før opprøret, i 1993, ble den «revolusjonære kvinneloven» vedtatt. Den var et premiss for å støtte opprøret. Den revolusjonære kvinneloven satt viktige prinsipper på plass - og den utfordra. I dag er unge kvinner med i alle organisasjonens oppgaver; men zapatistene har aldri lagt skjul på at det fortsatt er mange utfordringer igjen å løse, spesielt i innenfor husets fire vegger. Det har gått 25 år siden kvinneloven kom. Vi kan fortsatt lære mye av feminismen som vokser her. Kanskje mer enn noen gang.

Et møte på tvers av feminismer

«Vi er like fordi vi er forskjellige» understreker zapatistene når de åpner treffet. I Morelia er alle velkomne. Feminister, ikke-feminister, single, gifte, skilte, lesbiske, bifil, trans, bygd eller by, størrelse og nasjonalitet.

Det eneste som blir krevd er respekt for den andre. Det er ikke bare menn som må holdes igjen utenfor -det er også våre egne fordommer. Den siste er vanskelig. I tre dager er vi med på workshops, konserter, teater, dans og kunst. Jeg får bare sjansen til å se brøkdeler av det mangfoldig og brede programmet. Vi er mange i Morelia. Vi er fra ulike feministiske praksiser, fra ulike geografier, og vi har ulike politiske ideer, men etterhvert viskes fordommene ut og jeg har egentlig aldri følt meg mer hjemme i et feministisk rom som dette.

Det viser kanskje mest av alt kraften i feministisk kollektivitet. Som er sterkest når dialog, åpenhet og solidaritet er grunnmuren. Jeg tror også det handler om den feministiske verktøykassa zapatistene deler med oss. Den gir en dyptgående forklaringsramme på undertrykkelse og urettferdighet. Den rommer kapitalisme- og samfunnskritikk fra et grasrotperspektiv. De åpner blikket for det man ofte ikke ser så tydelig. Verktøyene har stor bruksverdi, både mellom jungel og fjell i Chiapas - og her hjemme, fordi den viser nødvendigheten av å se koblingene til jorda, til kapitalisme, til makta, til ressurser,

til utnytting, til arbeidet, til historien og til koloniseringa. Denne koblinga kjenner ingen grenser fordi den har ingen grenser. Og det er ikke bare Mexico som glemmer, undertrykker og ignorerer sine urfolksgrupper. Det gjør også deler av vår egen feminisme. Dagene i Morelia minner meg på dette.

«Det eneste vi ber dere om er å fortsette å kjempe» er de avsluttende ordene til zapatistene før vi pakker ned teltene og sekkene og drar vemodige tilbake til hverdagen til forskjellig hjørner av Mexico, Latin-Amerika og resten av verden. Jeg tar med meg mye. Mest av alt troa på nødvendigheten av solidaritet, kollektivitet og feministisk dialog som ikke begrenser seg til egne grupper og problematikk, men som bygger broer på tvers av ulikhet. En evig påminnelse om viktigheten av å se flere feministiske virkeligheter, kamper og historier enn den som er rett foran øynene mine.

Foto: Cobertura colaborativa Radio Zapatista, Subversiones y La Tinta

DEN REVOLUSJONÆRE KVINNELOVEN

EZLN, zapatistenes nasjonale frigjøringshær, fikk både nasjonal og internasjonal oppmerksomhet da de den 1. januar 1994 gikk til et væpnet opprør mot den mexicanske staten. Zapatistene satte ord på en «500 år lang undertrykkelse». De tok på seg masker for å bli sett – de synliggjorde urfolk og den historiske kampen for jord. Zapatistene kjemper en kollektiv kamp for retten til jord, retten til utdanning, helse, et rettssystem og et styresett som representerer befolkningen. De kjemper også en kamp innad. Før kvinnene gikk med på å ta til våpen, ble en lov vedtatt gjennom samlinger i landsbyene i Chiapas. I spissen for dette arbeidet sto blant annet den avdøde kommandanten Ramona. Loven er et revolusjonært håndverk – og verktøy. Den består av 10 krav som er ufravikelige innenfor zapatistenes autonome områder.

1. Kvinner, uavhengig av rase, stand, hudfarge eller politisk tilhørighet, har rett til å delta i den revolusjonære kampen slik som hennes vilje og kapasitet bestemmer.
2. Kvinner har rett til å arbeide og motta ei rettferdig lønn
3. Kvinnen får sjøl bestemme hvor mange barn hun skal ha.
4. Kvinnen er fri til å delta i samfunnets anliggende og ha tillitsverv hvis hun blir valgt fritt og demokratisk.
5. Kvinner og barn har rett til god helse og mat
6. Kvinner har rett på utdanning
7. Kvinner har rett til å bestemme hvem de vil stifte familie/samboerskap med, og de kan ikke bli tvunget til ekteskap
8. Ingen kvinne skal bli slått eller mishandla, verken i familien eller av fremmede. Forsøk på vold mot kvinner og voldtekt straffes hardt
9. Kvinner kan ta lederverv i alle ledd i organisasjonen og inneha militære grader innenfor de revolusjonære styrkene
10. Kvinner har alle rettigheter og forpliktelser i henhold til revolusjonens lover og regler

En lov, som ikke inngår i den revolusjonære kvinneloven, men som kom samtidig med zapatistopprøret, er totalforbudet mot alkohol og alle narkotiske midler innenfor zapatistenes områder. Alkoholforbudet kan ikke sees uavhengig av hvordan de store godseierne betalte urfolk i form av billig sprit. Avhengigheten av alkohol i urfolkssamfunnene er stor, blant annet som en konsekvens av betalingssystemet. Økt militarisering av områdene i Chiapas etter zapatistenes opprør har også ført med seg flere barer og introduksjon av narkotika.

WIKIWARRIERS

På Wikipedia ligger over 47 millioner artikler tilgjengelig. Hvert sekund leses seks tusen artikler, men det er en liten detalj: De fleste artiklene er skrevet av menn.

Av Åsa Paaske Gulbrandsen.

Som en konsekvens av det mannsdominerte Wikipedia oppsto en bevegelse av kvinnelige «internettkrigere» i Latin-Amerika. Vi har snakket med tre av de skarpeste wiki-krigerne på kontinentet.

Det kjønnsfrie encyklopedi

Wikipedia har blitt en av de viktigste kildene til kunnskap på internett. De fleste som navigerer på nett har vært innom en wiki-artikkel. Leksikonet er drevet av Wikimedia Foundation og er laget av titusenvis av frivillige wikipedianere. De stort sett menn. I en undersøkelse fra 2012, av Wikimedia Foundation, fant man at bare en av ti wikipedianere er kvinner, forteller Carmen Alcázar fra Wikimedia Mexico.

Det betyr at 9 av 10 av artiklene vi leser på Wikipedia er skrevet av menn. Det har stor innflytelse på både tema og vinkling. Lav deltakelse av kvinner påvirker hva og hvordan artiklene er skrevet. Et eksempel er biografier på spansk wikipedia hvor bare 14 prosent er om kvinner. På de fleste språkversjoner av Wikipedia er artikler om temaer som reproduktiv helse enten mangelfulle eller ikke-eksisterende. I tillegg er de ofte skrevet med et sjåvinistisk slagside og med sexistiske undertoner og antakelser, forteller Alcáraz. Det bestemte hun seg for å gjøre noe med.

Feministisk wiki-dugnad

Prosjektet Editatona ble dannet i 2014 av Wikimedia Mexico, og støttes av flere kvinneorganisasjoner.

– Vi utviklet en workshop bare for kvinner, hvor alle kunne lære om Wikipedia og grunnleggende teknologiske ferdigheter, i et miljø uten fordom eller latterliggjøring, forteller Alcázar fra Wikimedia Mexico.

Verkstedet kalles editatona, og er det feministiske svaret til et editatón, som også er et maraton for Wikipedia-redigering. De to redigeringsmaratonene er grunnleggende ulike. Editatona er utelukkende ledet og organisert av kvinner.

– En editatona er et maraton der vi redigerer,

skaper og forbedrer Wikipedia-artikler med pålitelige og verifiserbare kilder om et bestemt emne, forteller Alcázar.

I tillegg til kurs og workshops i wikipedia-redigering, legger også et editatona vekt på et inkluderende språk og bevissthet rundt kjønnsaspektet i det skrevne språket.

Carmen Alcázar forteller at å starte Editatona ikke var lett. Det tok mye arbeid og tid for å overbevise resten av wiki-samfunnet om at dette var en god og nødvendig idé.

– Vi ble hetset og hånet, men til tross for dette bestemte vi oss for å fortsette. Fire år senere ser vi fruktene av de frøene som ble sådd. Vi har organisert mer enn 50 editatonas, involvert mer enn 500 nye Wikipedia redaktører bare i Mexico og flere tusen artikler har blitt forbedret eller lagt til for første gang, sier Alcázar.

Etter historiens første editatona ble wikipedia beriket med artikler om historiske vitenskapsfolk og pionerer som til nå har vært ikke-eksisterende på nettleksikonet, til tross for at deres oppfinnelser og oppdagelser er i daglig bruk. Eksempelvis ble artikkelen om verdens første dataprogrammerer, Ada Lovelace, publisert under det første editatona i Mexico 2014. Andre wiki-artikler som først så dagens lys etter dette samme verkstedet var artikler om menneskene som sto bak oppdagelsene av bensinens kjemiske profil og av vitaminkonsentrasjon i feltrasjoner under 2. Verdenskrig.

Editona – et avkoloniserende prosjekt

Editatona-prosjektet har blitt kopiert og videreført i ulike former og under ulike navn i Spania, Argentina, Bolivia, Brasil, Chile, Colombia, Costa Rica, Ecuador, Venezuela, Uruguay – og i Norge. Selv land der det ikke finnes et organisert wikimedia-kapittel, som Nicaragua og Guatemala, har editona blitt organisert. .

– Vi har økt prosentdelen av innhold skrevet av kvinner på den spanske språkversjonen til 19 prosent, som er av de høyeste

prosentandelen på alle språkversjonene av Wikipedia, forteller Alcázar, og slår fast at prosjektet har skapt et trygt rom der kvinner kan delta i den offentlige kunnskapsdelingen, uten å møte hindringer.

Anna Torres fra Wikimedia i Argentina forteller at prosjektet bringer sammen kvinnelige nerder for å sammen konfrontere og knuse kjønnsforskjellene på Wikipedia:

– Vi gir nye frivillige skribenter verktøy og kunnskap, slik at kvinner kan skrive sine egne historier. Historier som virkelig reflekterer hvem de er, hva de gjør og hva deres kamp var og er, sier Torres.

Wikipedia er et av samtidens største ikke-kapitalistiske demokratiseringsprosjekter, satt i gang av Wikimedia Foundation. Gjennom fri kunnskapsdeling og tilgang, legger nettleksikonet til rette for at alle kan tilegne seg kunnskap, bidra i samfunnsdebatten og åpner således for sosial mobilitet. Fordi det er nettleksikonets frivillige som bestemmer innholdet, er de også med på å definere innholdet. Blant wikipedianerne, er det viden kjent at en wiki-artikkel aldri er bedre enn summen av all kunnskapen vi har om temaet. Derfor må alle bidra – uansett kjønn, språk og bakgrunn.

Wikipedia kan være et viktig ledd i å dekolonisere vårt kunnskapskilde forteller Olga Lidia Paredes Acozera fra Wikimedia Bolivia.

– Gjennom initiativer som Wikipedia kan summen av befolkningens kunnskap gjøres tilgjengelig for alle – men da må alle grupper kunne delta, slik at alles kunnskap og perspektiver er representert, forteller Paredes Acozera.

Kvinnerns plass i historien

Skjevheten i kjønnsrepresentasjonen på Wikipedia har også politiske og demokratiske implikasjoner. Du kan eksempelvis lese 4000 artikler om mannlige meksikanske politikere, men bare 390 artikler om kvinnelige politikere. I forbindelse med

valgåret 2018 arrangerte derfor Wikimedia Mexico skriveverksteder der fokus var å tette de digitale kunnskapshullene om kvinnelige politikere, forteller Alcázar.

Anna Torres fra Wikimedia Argentina legger vekt på at når vi jobber med kjønn på Wikipedia står vi overfor en dobbel oppgave: Å skrive om alle kvinnene som ennå ikke er representert i nettleksikonet, og å gjennomgå og å omskrive fra et kjønnsperspektiv de biografiene som allerede eksisterer. I mange eksisterende wiki-biografier om historiske kvinner, kan du ofte lese mer om hvem hun er kone og mor til, enn om hennes faglige liv og virke.

– Vi skal ikke bare konsumere og tilegne oss kunnskap, men bruke wikipedia som et verktøy til å endre historien og til å inkludere kvinners versjon, sier Torres.

– I Wikimedia Argentina har vi skapt en arena for å oppmuntre flere kvinner til å delta i redigeringsdugnaden på Wikipedia. Temaene vi jobber med er svært varierte. Vi kan jobbe med biografiske artikler, feministbevegelsens historie, kvinner i sport, men også med aktuelle artikler som aborttematikken i Argentina og vold mot kvinner, forteller Torres.

Underrepresentasjonen av kvinner på Wikimedia kan endres gjennom en kollektiv feministisk dugnad. Du kan bruke din kunnskap og dine forbilder til å skape et mer likestilt Wikipedia – det er bare å begynne.

REIS DEG, CATRILLANCA

Chilensk litteratur i et økofeministisk perspektiv.

Av Stine Linnerud Jespersen.

I forbindelse med min masteroppgave i spanskspråklig litteratur ved Universitetet i Oslo dro jeg til Chile for å gjøre feltarbeid. Oppgaven handler om to sentrale kvinner i chilensk kultur fra forrige århundre: Gabriela Mistral (1889-1957) og Violeta Parra (1917-1967). Jeg sammenligner forholdet mellom de litterære framstillingene av jord, kvinner og urfolk i deres lyrikk fra et økofeministisk perspektiv. Dessverre ble oppgaven så altfor aktuell da chilensk politi skjøt og drepte Camilo Catrillanca (24) den 14. november i år. Catrillanca var en lederskikkelse i mapuchenes kamp for å leve i fred. Jeg ønsker her å presentere noen perspektiver fra Gabriela Mistral og Violeta Parras poesi og knytte deres litteratur til mapuchenes kamp i dag.

Gabriela og Violeta takker livet

Gabriela Mistral var den første latinamerikanske forfatteren som ble tildelt Nobels litteraturpris (1945). Svenska akademien begrunnet utnevningen med at «hennes lyriske poesi inspirert av kraftfulle følelser har gjort navnet hennes til et symbol for idealistiske ambisjoner for hele den latinamerikanske verden». Hun er fremdeles den eneste kvinnen fra kontinentet som har oppnådd denne utmerkelsen etterfulgt av seks menn.

Violeta Parra er mest kjent for sangen «Gracias a la vida», som i Norden ble kjent i svensk språkdrakt gjennom Arja Saijonmaa og Inti-Illimanis versjon «Jag vill tacke livet» fra 1979. Den ble senest sunget på norsk i begravelsen til Torvald Stoltenberg av Åse Kleveland i år. Sangen er en hyllest til livet, hvor det lyriske jeget nevner estetiske,

relasjonelle og sanselige inntrykk som hun vil takke for. Året etter at Parra skrev og framførte sangen, tok hun sitt eget liv. Parra anses som moren til den musikalske protestbevegelsen *La Nueva Canción Chilena*.

Både Mistral og Parra vokste opp i fattige og landlige strøk. Selv om de ikke ble født i urfolksfamilier, definerte de seg som urfolk i respekt og solidaritet. Mens Parra droppet ut av skolen for å synge og spille i barer, ble Mistral en autodidakt lærer som underviste Chile rundt. Hun ble senere utnevnt konsul og bodde brordelen av livet sitt i utlandet. Parra reiste Chile på langs for å samle folkeviser. I sitt arbeid kom hun tett på rurale samfunn fra nord til sør og var opptatt av å bevare det chilenske i en tid preget av modernisering og industrialisering.

I sine poetiske uttrykk er Mistral og Parra dikotomiske. Parra er eksplosiv, direkte, dagligdags, humoristisk og forbanna over sosiale forskjeller, mens Mistral er moderlig, nærmest kronisk trist, religiøs og belest med intertekstuelle toner fra all verdens litteratur og historie. Mistral er kjent for sine dikt, men var også en aktiv samfunnsdebattant. Barns og kvinners rettigheter gjennom utdanning var hennes fanesak. Hun var opptatt av den precolombianske kulturarven og ville samle det latinamerikanske folket i sitt mangfold. Parras form var folkevisen. Hun brukte forskjellige rytmer og instrumenter fra sitt innsamlingsprosjekt til å forstå og formidle chilensk kultur. I et land med ørken, fjell, skog, kyst og snø befolket av bønder, fiskere, urfolk og arbeidere utrykte Parra Chiles motsetninger, gleder og sorger gjennom musikken.

«Fjellenes indre krefter som uttrykkes i jordskjelv og vulkanutbrudd er hos Mistral et underjordisk språk mellom urfolk og fjellet, hvor de kan kommunisere sammen på vis som for conquistadoren er uforståelig, fremmed og farlig»

Jord, kvinner og urfolk i litteraturen

I lyrikken deres speiles et intimt forhold til jorda. Jorda som kilde til liv og mat, jorda som en del av bøndenes og urfolkenes dagligliv, og jordas vakre og mektige natur som et hvile- og rekreasjonssted. Begge knytter sterke bånd mellom jorda og kvinnen. Mistral beskriver jorda som en fruktbar moderjord som gir liv og beskyttelse til det som gror og lever. Parra synger om planter med medisinske krefter til å kurere tristesse, bedrageri og kjærlighetssorg og danner nærmest magiske bånd mellom naturen og kvinnen. Kvinnen finner styrke i jorda og blir selvstendige i en verden som fungerer på mannens premisser. Hun synger også iskaldt om voldtekt og kvinnedrap 50 år før #MeToo og #NiUnaMenos-bevegelsen startet.

Mapuchenes rytmer i Parras sang

I fjor, sammen år som Chile feiret 100-årsjubileum for Parra, ble boka Violeta Parra en Wallmapu: su encuentro con el pueblo mapuche (Violeta Parra i Wallmapu: hennes møte med mapuche-folket) publisert. Der går litteraturviterne Paula Miranda og Allison Ramay sammen med mapuchelingvisten Elisa Loncon systematisk gjennom Violeta Parras møte med mapuche-folket. I 2014 fant Paula Miranda opptak av Parra sammen med syv ülkantufe (mapuche-sangere). Det har lenge vært antatt at Parras musikk var inspirert av mapuchene, men det er først da opptakene ble funnet at dette kunne bekreftes. I 1957 bodde Parra en måned sammen med machi (sjamanen) María Painen Cotaro. Der ble hun kjent med mapuchenes gjøremål både i hverdag og høytid, og lærte deres musikk og kamp å kjenne. I boka presenteres flere sanger fra et mapuche-perspektiv. «Gracias a la vida» trekkes fram

som det klareste eksemplet. For mapuchene er det tydelig at sangen er en nguillatun – en religiøs seremoni hvor man takker for godene man har i livet og styrker de spirituelle båndene med jorda.

Økofeministisk litteraturteori

Økofeminismen ser på likheter som finnes mellom undertrykkelse av kvinner og utnyttningen av jorda. Sosiale og økologiske faktorer samles for å analysere hvordan det i første rekke er jorda og kvinner som bærer konsekvensene av et patriarkalsk kapitalistisk samfunn. Urfolkskvinner er spesielt utsatt, da de ofte arbeider direkte med jorda. Når de mister tilgang til jord er det kvinnene som må forlenge arbeidsdagen for å skaffe mat og vann til familien. I økofeministisk litteraturteori blir disse relasjonene avdekket i litteraturen. I min oppgave er dannelsen av «den andre» sentral. Både kvinnen, urfolk og jorda blir sett på som «den andre». De anses som passive objekter uten evne til å handle og brukes for å oppnå utvikling i et samfunn som moderniseres.

Når «de andre» blir agerende subjekter

I diktningen til Parra og Mistral er det dermed interessant å se at «de andre» blir protagonister. Jorda, kvinner og urfolk får tale. I Mistrals dikt «La cordillera» («Fjellkjeden») henvender det lyriske jeget seg til Andesfjellene som om det hadde eget liv og vilje. På spansk er ordet fjellkjede feminint, og båndet mellom kvinnen og det jordiske blir dermed forsterket i språket. Andesfjellene strekker seg fra sørlige Chile og Argentina til nordlige Colombia og binder kontinentet sammen. Fjellene er også hjemmet til mangfoldige urfolksgrupper, dyreliv og flora. I diktet får fjellkjeden vilje og kraft, og den unnlater dermed å være «en annen» utnyttet

av menneskets griskhet og trang til utvinning. Fjellene, som er noe av det mest faste og monumentale vi har, beveger seg i diktet og bærer folkene som bor i henne lik en mor som vugger sine barn.

Fjellenes indre krefter som uttrykkes i jordskjelv og vulkanutbrudd er hos Mistral et underjordisk språk mellom urfolk og fjellet, hvor de kan kommunisere sammen på vis som for conquistadoren er uforståelig, fremmed og farlig. I diktet er det fjellenes historie som blir fortalt i samspill med urfolkene som bor der. Fjellkjeden opptrer som et aktivt subjekt med egenverdi uavhengig av menneskets trang til å utvinne dens mineraler.

Reis deg, Catrillanca

I sangen «Levántate, Huenchullán» («Reis deg, Huenchullán») synger Parra om utnyttelsen mapuche-folket har blitt utsatt for i over 500 år. Her er det mapuchene som innehar hovedrollen. Sangen går gjennom viktige historiske hendelser i mapuchenes kamp for retten til å leve i tråd med sine tradisjoner. Historien blir fortalt fra mapuchenes perspektiv. Viktige materielle ting for kulturen nevnes og naturliggjøres på mapuchenes språk mapudungún. Slik blir også mapuchenes språk og kultur kjent for chilenerne. I slutten av hver strofe henvender det lyriske jeget seg til tidligere lederskikkelser for mapuche-folket ved å si: «Levántate» «Reis deg opp» etterfulgt av navnene på lederen. Slik gjenoppleves drepte mapuche-ledere gjennom sangen, og de levende manes til å fortsette kampen.

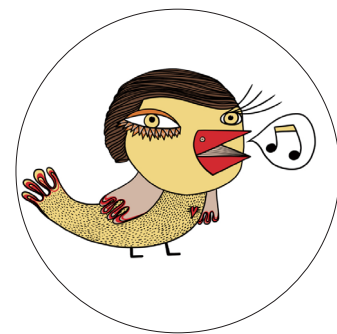
Sangen starter med at det lyriske jeget nærmest skriker: «Arauco bærer en sorg / som jeg ikke lenger kan tie om». Det er tid for å gjøre noe med situasjonen. Videre synges

det at nå er det ikke spanjolene som utnytter mapuchene, men chilenerne som har blitt de nye conquistadorene som dreper sitt eget folk. Under Augusto Pinochets militærdiktatur (1973 – 1990) ble skogdriftsselskaper som Florestal Arauco og Florestal Mininco tildelt store områder jord fra mapuche-territorier. Skogdriftsselskaper er i dag de som besitter størst andel areal i Chile med 3 millioner hektar jord. På to tredjedeler av disse områdene i Sør-Chile driver selskapene med monokultur på, eller i nærheten av, mapuche-områder. Det ødelegger for mapuchenes muligheter til å leve på tradisjonelt vis som FNs ILO-konvensjon 169 om urfolks rettigheter skulle sikre. Chile er ikke alene om å bryte ILO-konvensjonen 169. Det norske statseide selskapet Statskraft er også i konflikt med mapuche-stammer på grunn av utbygningen av vannkraftverk på deres område ved Pilmaikén-elva. Senest i oktober i år hadde mapuchene en fredelig okkupasjon av Statkrafts kontorer for å kreve at utbyggingen stoppes.

Dessverre er sangen som Violeta Parra skrev for 50 år siden så altfor aktuell i dag. Den 14. november i år, dagen før jeg ankom Chile, ble Camilo Catrillanca drept av chilensk politimens han kjørte traktor sammen med en gutt på 14 år. Politiet filmet hendelsen, men har ødelagt minnekortet. Drapet har ført til store demonstrasjoner i Chile som politiet møter med vold og tåregass. Gabriela Mistrals håp om et samlet Latin-Amerika hvor naturen og urfolk respekteres er ennå ikke nådd. I sangen til Violeta Parra kan vi legge til et ekstra vers i solidaritet mens mapuchenes kamp fortsetter: «Levántate, Catrillanca».

HVA ER VEL BEDRE ENN Å LYTTE TIL FEMINISME OG FEMINISTER?

Tidsskriftet gir deg gode lyttetips til både radioer, radioprogram og podcaster med feministisk innhold. Her kan du finne både på spansk, norsk og engelsk.

Podcaster på spansk? I informasjonens tidsalder kan måten vi konsumerer på endre verden. Å konsumere feministisk innhold gjennom uavhengig media er en måte å bryte ned patriarkatet på. Mange av programmene du vil finne på denne lista har ikke tilgang til FM, men de er skjulte skatter som internett gjør tilgjengelig. Hver og en av programmene deler kreativitet, kunnskap, de viser oss nye veier for den feministiske revolusjonen som må bli enda sterkere og bredere gjennom samarbeid og kjennskap. Det kan vi få til ved å lytte til hverandre. På denne lista finner du podcaster og program som er feministiske, Queer og LHBT, fra Spania, til Mexico, via Uruguay og Argentina, Chile og Bolivia +++:
<http://www.pnitas.es/podcast-feministas-feminismo-radio/>

Radiatorakel, verdens eldste kvinneverradio og stedet for deg som vil lære deg å jobbe med radio, har sendt oss noen tips om hva vi kan høre på av feministisk påfyll gjennom uka. Radiorakel har sendeavtale med «History Chicks», en amerikansk podcast om kvinner gjennom historien. Lett fordøyelig podcast! Hver mandag på Radiorakel. På tirsdager er det «Bra Damer» i sendeflata. Her kan du høre intervjuportrett av forskjellige kvinner i norsk offentlighet, som jobber med musikk, i media eller i politikken. På onsdager sendes vi «Chuski Pop» som består av to kvinner med indisk bakgrunn som bor i Canada. De snakker om alt fra singellivet og det indiske giftepresseet til det som skjer i Bollywood og sosiale medier.
Nettside: <https://radiatorakel.no/>
Facebook: https://www.facebook.com/radiatorakel/?ref=br_rs
Instagram: @Radiatorakel

I Elsa Laulas Fotspor gjennom Sápmi – 100 år med samisk rettighetskamp: På Radiorakel kan du i 2019 høre radiodokumentaren om samisk rettighetskamp. 23 samiske kvinner har vært med og delt sine tanker om språk, ressursforvaltning, vindkraft og reinbeite, og vitenskapelig rasisme - i et 100-års perspektiv. Radiodokumentaren finnes i fire deler og vil bli lagt ut for nedlastning i januar/februar 2019.
Hjemmeside: <https://elsaulaulasfotspor.com/>
Facebook: <https://www.facebook.com/I-Elsa-Laulas-fotspor-radiodokumentar>

Femina er et feministisk radio og podcast-kollektiv bestående av tre latinamerikanske kvinner. Vårt mål er å forsterke kvinners stemmer, i en verden som i dag mer enn noensinne trenger motmakt opprør. I programmet diskuterer vi hverdagslige problemer for å dekonstruere myter, tabuer og fordommer om kvinner. Fémina er et meningsprogram og du er velkommen til å delta. Vi har blant annet diskutert abortkampen, prostitusjon, polyamori, mansplaining, multikulturell feminisme +++ . Programmene skjer på både spansk, norsk og engelsk utfra hvilke tema og gjester vi har i studio. Nye episoder annenhver uke: Programmet går live annenhver onsdag kl. 17:30 på Radio LatinAmerika FM105.8 for alle i Oslo, eller på radioens hjemmesider: <http://radiolatinamerika.no/online>
SoundCloud
<https://soundcloud.com/radiolatinamerika>.
Facebook
<https://www.facebook.com/voicefemina/>
Instagram
<https://www.instagram.com/voicefemina/?hl=nb>

Kjønnssavdelingen er en podcast om kjønn og likestilling fra Kilden kjønnsforskning.no. I episodene tar vi opp forskjellige aktuelle temaer og belyser dem "i et kjønnsperspektiv" sammen med forskere, samfunnsdebattanter og andre kloke gjester. Podkasten finnes i alle podkastapper. Vi har laget 16 fyldige episoder så langt pluss en del live-opptak, og flere episoder er på vei desember 2018/januar 2019. Ansvarlig for podkasten er Mari Lilleslätten, forskningsjournalist hos Kilden kjønnsforskning.no
Nettside: <http://kjonnforskning.no/nb/kjonnssavdelingen>
Facebook: <https://www.facebook.com/kjonnssavdelingen/>
Instagram: @kjonnssavdelingen

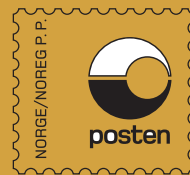
Peace and Gender. I podcasten Peace and Gender har du muligheten til å møte kvinnene bak forskning på fred, kjønn og sikkerhet, fra hele verden. Podcastens mål er å fremme historier om akademikere og kvinner som jobber for å forbedre situasjonen for andre kvinner rundt om i verden, og som jobber for å dele historiene til kvinner i land preget av krig. I hver episode møter du en ny kvinne som jobber med nettopp dette, kvinner som jobber med alt fra kampen mot global oppvarming og hvordan dette påvirker kvinner i Fiji, arbeid mot diskriminering av Muslimske kvinner i Australia, og akademisk arbeid rundt kjønnsstereotypiske oppfatninger av flyktninger. Hver sesong består av fire episoder, som kommer ut gjennom halvåret. Hittil består podcasten av 8 episoder. Du finner den her:
<https://arts.monash.edu/media-film-journalism/gender-peace-podcast/>

Feministisk Leseliste er en podcast laget gjennom åpne arrangement. Både internasjonalt og nasjonalt har bevisstheten om kjønn og feminisme økt markant de siste årene, gjennom kampanjer som #Metoo har debatten om likestilling satt agendaen. I denne arrangementsserien og podkasten om feministisk litteratur stiller derfor Agenda Magasin og Deichman biblioteker spørsmålene: Kan litteraturen hjelpe oss med å tenke nytt og gå i dybden av feminismen? Og hvilke bøker har i så fall kraft til å gjøre det? Her kan du lytte: <https://agendamagasin.no/feministisk-leseliste/>

Et Eget Rom er studentradioen i Oslo, Radio Novas, eget feministprogram. Et Eget Rom ønsker å være et partinøytralt radioprogram om feminisme – i begrepets videste betydning, både i Norge og internasjonalt. Programmet tar dypdykk innenfor temaer som kjønnsroller, likestilling, diskriminering og seksualitet både i et interseksjonelt og tverrfaglig perspektiv. LIKESTILLING KOMMER IKKE AV SEG SELV! Hør oss på Radio Nova hver mandag klokken 10, eller finn Et Eget Rom på Soundcloud, iTunes eller din lokale podkastapp!
Facebook: <https://www.facebook.com/etegetrom/>
Instagram: @etegetrom

08 de MARÇO

DIA INTERNACIONAL DE LUTA DAS MULHERES

